

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**VLOGA PRIMORSKEGA TEHNOLOŠKEGA PARKA
PRI RAZVOJU INOVATIVNEGA OKOLJA**

Ljubljana, januar 2004

NATAŠA PELOZ

KAZALO

1. UVOD	1
2. TEHNOLOŠKI PARKI KOT DEL PODJETNIŠKE INFRASTRUKTURE	3
2. 1. KONCEPT TEHNOLOŠKIH PARKOV	3
2.1.1. <i>Zgodovina tehnoloških parkov</i>	4
2.1.2. <i>Upravljanje tehnoloških parkov</i>	5
2.1.3. <i>Vključitev v tehnološki park</i>	5
2. 2. TEHNOLOŠKI PARKI PO SVETU	7
3. DELOVANJE TEHNOLOŠKE PODPORNE STRUKTURE	14
3.1. OCENA PODPORE PODJETNIŠTVU V SLOVENIJI	14
3.2. POVEZOVANJA KOT NAČIN POVEČANJA GOSPODARSKE MOČI	16
3.2.1. <i>Inovacijske mreže</i>	17
3.2.2. <i>Grozd kot oblika povezovanja podjetij</i>	18
4. PRIMORSKI TEHNOLOŠKI PARK	19
4.1. RAZVOJ TEHNOLOŠKEGA PARKA NA PRIMORSKEM	20
4.2. VLOGA PRIMORSKEGA TEHNOLOŠKEGA PARKA (PTP)	21
4. 3. ORGANIZACIJSKI RAZVOJ PTP	22
4. 4. STORITVE PTP	22
4.4.1. <i>Načrtovanje in vodenje projektov podjetja</i>	23
4.4.2. <i>Zagon inovativnih idej in tehnoloških podjetij</i>	23
4.4.3. <i>Trženje dosežkov razvoja</i>	24
4.4.4. <i>Finančno svetovanje</i>	24
4.4.5. <i>Podporno informiranje</i>	24
4.4.6. <i>Izobraževanje</i>	24
4.4.7. <i>Splošne storitve</i>	25
4. 5. INOVACIJSKI PROJEKTI	25
4.6. ČLANSTVO PTP IN NAČRTOVANJE VKLJUČEVANJA NOVIH ČLANOV	26
4.6.1 <i>Postopek za vključitev v Primorski tehnološki park</i>	31
5. RAZVOJNI VIDIKI PTP	33
5.1. VPLIV OKOLICE NA RAZVOJ TEHNOLOŠKEGA PARKA	33
5.2. ZNANJE - KLJUČ DO USPEHA	33
5.3. PODPORNO OKOLJE	34
5.4. DELOVANJE TEHNOLOŠKEGA PARKA NA OKOLICO	36
5.5. PRIDOBITEV NOVIH PROSTOROV	37
6. SKLEP	38
7. LITERATURA	40
8. VIRI	41

1. UVOD

Pred Slovenijo so izzivi globalnega gospodarstva, na katerem lahko uspešno tekmujejo le podjetni in inovativni. Vprašanje za Slovenijo je, ali so Slovenci oz. naša podjetja sploh dovolj inovativna in podjetna? Kje se kažejo ovire za večjo inovativnost, kje prednosti? Katere iniciative so bile že spodbujene in kaj bo potrebno storiti v prihodnje, da bi kot dežela postali članica inovativnih in podjetnih, članica kluba konkurenčnih in uspešnih?

V novih konceptih gospodarske rasti je najpomembnejša vloga idej in podjetnosti. Posamezniki, ustvarjalci idej, postajajo najpomembnejši vir konkurenčnosti. Temelj ekonomskega razvoja predstavlja inoviranje v najširšem pomenu te besede, ki pomeni sposobnost narodnega gospodarstva, da ustvarja vedno višjo kvaliteto produktov, vedno nižje stroške proizvodnje (Lazonick and O'Sullivan, 1995). Ko govorimo o inovacijah, ne mislimo le na razvoj novih proizvodov, ampak tudi inovacije na upravljalno-organizacijskem področju in socialne inovacije, ki so vse pomembnejše.

Podjetništvo je tisto, ki povezuje med seboj dejavnike konkurenčnosti. Čeprav so inovativnost, konkurenčnost in podjetništvo predvsem domena privatnega sektorja, je poslovna uspešnost odvisna tudi od državne politike, ki s svojimi ukrepi vpliva na pogoje gospodarjenja in promovira nove razvojne usmeritve. Poleg finančnih spodbud je posebej pomembno administrativno okolje, ki vpliva spodbujevalno ali zaviralno na inovacijske procese v družbi. Mala in srednje velika podjetja, ki razvijajo tehnološko zahtevne produkte, potrebujejo za uspešen in hiter razvoj ustrezno izobražene ljudi, primerne prostorske možnosti, finančna sredstva ter osveščeno družbeno okolje. Prve tri navedene stvari v Sloveniji v določenem obsegu delujejo, osveščenost družbe pa nedvomno še ni na stopnji, ki bi podjetjem z visoko tehnologijo zagotavljala hiter in uspešen razvoj.

Tehnološki napredek je nujen v današnji družbi, če želi konkurirati, obstati in se razvijati. Pri postavitvi tehnološke politike upoštevamo vpliv, ki ga bo imela politika na razvijanje podjetniških priložnosti za tehnološko naravnana podjetja, o spodbudah za razvoj novih tehnološko naravnanih podjetij, o možnostih malih podjetij za razvoj in uporabo novih tehnologij. Država in regije spodbujajo nacionalni inovacijski sistem in povezovanja v družbi (povezave med podjetji in raziskovalno-razvojnimi ustanovami), ki pripomorejo k tesnejšemu sodelovanju povezanih, k hitrejšemu prenosu znanj iz akademske sfere v gospodarstvo in k razvoju znanosti in tehnologije. Pomemben instrument so tehnološki parki, ki so v svetu nastajali ob visokošolskih organizacijah. V Evropi so pričeli z razvojem tehnoloških parkov v zgodnjih 80-ih letih, ko je v svetu vladala recesija. Tehnološki in znanstveni parki so bili posneti po izkušnjah ZDA, od koder tudi prihajajo prvotni koncepti tehnoloških parkov.

Na svetovnih izkušnjah so v Sloveniji nastali trije tehnološki parki, med njimi Tehnološki park na Primorskem, ki je ena primernejših oblik za dvig tehnološkega nivoja, za dvig zaposlenosti, produktivnosti, razvoja podjetništva in konkurenčnosti gospodarstva. To je del odgovora na vprašanja: Kako spodbuditi razvoj na Primorskem? Kako zadržati izobražene ljudi, kaj jim ponuditi, da ne bodo bežali drugam?

Primorski tehnološki park (odslej PTP) lahko odigra pomembno vlogo pri razvoju Primorske regije, ki ji ob vstopu v EU grozijo številne nevarnosti, obenem pa se ji nudijo priložnosti zaradi strateške pozicije, ki jo zavzema. Ali bo PTP znal izkoristiti lego in bližino industrijske cone v Italiji tako, da bo prispeval k razvoju regije? Kako se bo PTP vključil in spodbudil prenos znanja v gospodarstvo?

V diplomskem delu opišem vlogo, ki jo bo predvidoma odigral PTP pri razvoju inovativnega okolja. Delo obsega štiri vsebinska poglavja. V drugem poglavju opišem koncept tehnoloških parkov in kratko predstavim te parke po svetu. Tretje poglavje začnem s predstavitev delovanja podporne strukture in zaključim z inovacijskimi mrežami in grozdi kot načini povezovanja v gospodarstvu. Četrto poglavje vključuje predstavitev PTP. V petem poglavju navedem vplive iz okolja na PTP in delovanje parka na okolico.

Pri pisanju diplomskega dela sem se oprla predvsem na domačo in tujo literaturo, interno gradivo PTP in na članke iz revij in časopisov. V veliko pomoč mi je bil intervju z direktorjem PTP, ki mi je posredoval informacije o tehnološkem parku, o razvojnih vidikih PTP ter spoznanja o tehnološkem razvoju po svetu in pri nas.

2. TEHNOLOŠKI PARKI KOT DEL PODJETNIŠKE INFRASTRUKTURE

Inovativnost pride najbolj do izraza v malih podjetjih, kjer je lažja izpeljava od ideje do produkta preko dejavnosti podjetja. Vendar se lahko uspešnost ideje pokaže kot kratkotrajna, predvsem pri današnjem hitrem spreminjanju zahtev in želja kupcev, kar je seveda povezano s tehnološkim napredkom, novo ekonomijo in procesom globalizacije trgov. Vse to narekuje nujnost neprestanega inoviranja, kajti le tako bo lahko podjetje utrdilo svoj položaj na trgu.

To so razlogi, zaradi katerih je potrebno graditi institucije, ki bodo lahko sledile razvoju malih in srednjih podjetij, z nudenjem pomoči na področju raznih poslovnih funkcij, da bo podjetje lažje preusmerilo moči v procese inoviranja. Te institucije bodo koordinirale mreže podjetij, sistem, ki bo na nacionalni ravni deloval lokalno z nagibi h globalizaciji, z učinkovitimi povezavami za osvojitve tudi težko dosegljivih trgov.

Institucije, ki jih različno poimenujemo, vendar imajo podobne cilje, so: znanstveni in raziskovalni parki (imenovani tehnološki parki in tehnopoli), inovacijski centri in inkubatorji.

2. 1. Koncept tehnoloških parkov

Tehnološki park je organizacija pod strokovnim vodstvom profesionalcev, katere glavni namen je povečati bogastvo oz. premoženje družbe s promocijo kulture inoviranja in s konkurenco povezanih podjetij in izobraževalnih institucij. Tehnološki park stimulira in upravlja s pretokom znanja in tehnologije med univerzami, raziskovalno-razvojnimi institucijami, podjetji in trgi; poenostavi nastajanje in rast inovacijsko zasnovanih podjetij preko inkubacije in procesa "spin-off"; in poskrbi za dodatne storitve, skupaj z visoko kvaliteto prostorov in spretnosti (IASP International Board, 2002).

Tehnološki / znanstveni park je prostor, fizični ali virtualni, pod vodstvom teama, katerega glavni namen je povečati konkurenčnost regije ali teritorija. Tehnološki park vpliva s stimuliranjem kulture inoviranja in kakovosti med podjetji in izobraževalnimi ustanovami, organizira prenos znanja in tehnologije od izvora do podjetij in trga in pospešuje nastanek novih inovacijsko zasnovanih podjetij (Sanz, 2001).

Tehnološki park je zaokrožen kompleks, v katerem delujejo uveljavljena mala, srednja in velika podjetja. Park omogoča najem večjih površin po ugodni ceni, prototipno proizvodnjo in podjetjem ne postavlja časovne omejitve bivanja. Poudarek je na prenosu tehnologij, sodelovanju raziskovalnih in znanstvenih institucij s podjetji. Slovenska definicija je podobna tujim opredelitvam, razlika je le v subvencioniranem najemu prostora in časovni omejitvi bivanja. Ta razlika je razumljiva, saj v Sloveniji tehnološki parki zaradi

nerazvitosti in majhnega števila inkubatorjev delno delujejo tudi kot inkubatorji. Ker država prostor in storitve subvencionira, ne morejo biti časovno neomejeno na razpolago samo malemu številu podjetij v parkih (Pohleven, 2000).

Tehnološki park se predstavlja kot organiziran sistem na nekem območju, kjer so sredstva, pristojnosti, aktivnosti z zastavljenimi cilji:

- promovirati vrednost in prenos znanja in tehnologije v ekonomsko-socialni sistem, posebej v mala in srednja podjetja tudi preko razvoja združenih aktivnosti z velikimi podjetji,
- realizirati kooperacijske sisteme (univerza, podjetja, tehnologija) raziskav, orientiranih k razvoju, projektiranju, zamisli in ustvarjanju novih proizvodov, s poudarkom na industrijskem sektorju z visoko stopnjo inovativnosti,
- razviti storitve, ki bodo podpirale in spodbujale lokalni razvoj in nastanek podjetij, ki bodo temeljila na novih znanjih,
- promovirati in realizirati kooperacijske programe z udeležbo malih in srednjih podjetij, ki so med drugim usmerjena k pospeševanju aplikacij novih proizvodov in k vpeljavi le teh na trgu,
- promovirati in podpreti lokalni razvoj kvalificiranih storitev za mala in srednja podjetja, na področju financiranja, komercialne, tehnologije ...
- organizirati službe pomoči, ki bodo podprle razvoj in upravljanje malih in srednjih podjetij v razvoju (<http://www.miur.it>).

2.1.1. Zgodovina tehnoloških parkov

Zgodovina tehnoloških parkov se prične v 50-ih letih, ko se pojavi ideja, da bi za prenos rezultatov raziskav z univerz v industrijo potrebovali specifični pristop, ki bi omogočal učinkovito in hitro aplikacijo. Iz akademskih sfer je nastal prvi park Stanford Research Park, ki je izhajal iz področja inovacij, znanstvenih in tehnoloških raziskav. Nastale so iniciative, ki so spodbujale sodelovanje s svetom raziskav, kar je pripomoglo k ustanavljanju novih inovacijskih podjetij. Kot primer naj navedem: Research Triangle Park v Karolini, Silicon Valley v Kaliforniji, Sophia Antipolis pri Nici in Daedok v Južni Koreji. Pravi razmah v razvoju tehnoloških parkov je nastal v 80-ih letih, ko se je razvoj tehnoloških parkov tesno povezal s politiko, usmerjeno k pospeševanju inovacij in k prenosu tehnologije. V 90-ih letih, na podlagi izkušenj, se je razvoj tehnoloških parkov prenesel v industrializirane države in države v razvoju.

2.1.2. Upravljanje tehnoloških parkov

Tehnološki parki so nastali zaradi razvijanja medsebojnih odnosov med univerzami, mesti in podjetništvom. So rezultat političnih želja po upravljanju znanja v korist lokalnega ekonomskega razvoja.

Nekatere tehnološke parke upravljajo univerze. Poglavitni cilj takih parkov je povezati znanstveno-raziskovalne dejavnosti univerze s poslovnim svetom. Izhajajo iz potrebe po povezavi akademskega znanja z gospodarstvom, saj na ta način visoko izobraževalne institucije ostajajo konkurenčne in se tako odrečejo monopolu, ki ga imajo nad znanjem. Primeri takih parkov so: Moncton Science Park v Kanadi, Technology Park univerze v Nebraski, University Research Park v Madisonu v Wisconsinu, Audubon Business and Technological centre v New Yorku in Cambridge Science Park v Veliki Britaniji.

Na drugi strani imamo tehnološke parke, kjer imajo podjetja glavno vlogo pri upravljanju z znanjem. To so parki, ki pritegnejo novo nastajajoča podjetja s področja visoke tehnologije. Izobraževalne institucije vanje niso nujno vključene ali pa odigrajo sekundarno vlogo, podjetja sama ustvarjajo in razpolagajo z znanjem. Primer takih parkov so: Silicijeva dolina, Midwest Scientific Park, National Business Incubator Association of Philadelphia in Nanjing Jiangnin na Kitajskem (<http://www.crue.org>).

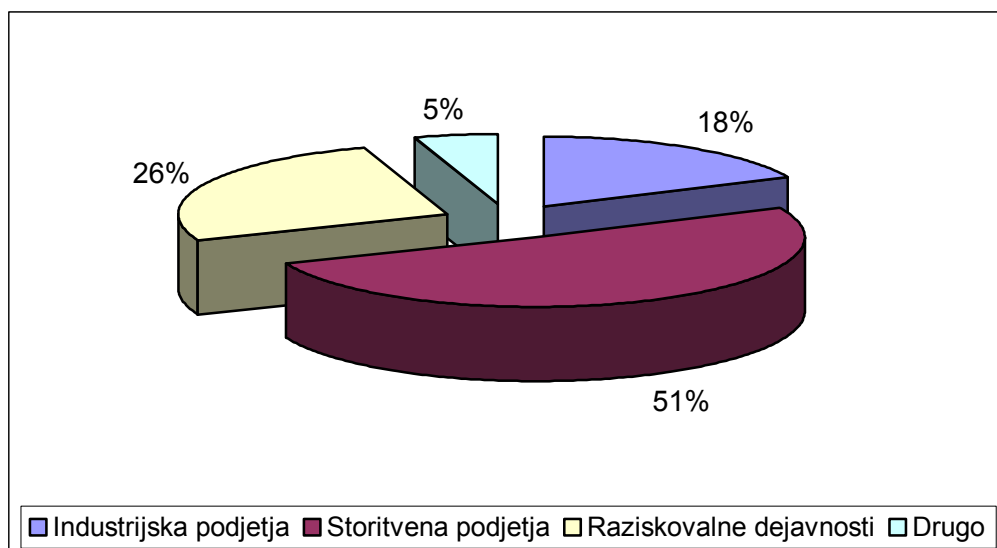
2.1.3. Vključitev v tehnološki park

Glavni razlogi, ki privedejo podjetje do vključitve v tehnološki park, so podoba in ugled podjetja, razpoložljiva infrastruktura in ponudba storitev. Na evropski ravni se ti dejavniki razlikujejo glede na geografsko lego; v severni Evropi imajo vodilno vlogo povezave in sodelovanja z univerzami in storitve z dodano vrednostjo. V južni Evropi je vključitev v tehnološki park predvsem stvar ugleda in podobe podjetja, povezavam ne posvečajo velikega pomena. Razlog za to tiči v tem, da imajo univerze v južni Evropi manjšo tradicijo v povezavah s podjetji v primerjavi s severno Evropo. Seveda ne smemo pozabiti tudi na značilnosti na področju zakonodaje in prava, ki v južni Evropi ne poenostavljajo povezave med podjetji in univerzami, ki se danes kaže kot nekaj nujnega.

Večina podjetij v svetu, ki se včlanijo v tehnološki park, so mala ali srednje velika podjetja; 70% je takih s 3 do 20 zaposlenimi; 24% z 21 do 100 zaposlenimi in le 6% podjetij z več kot 100 zaposlenimi. Iz tega izhaja, da so prav mala podjetja tista, ki lahko dosežejo največje koristi od vključitve v tehnološki park. Glede na dejavnost, s katero se podjetje ukvarja, prevladujejo podjetja s področja informacijske in komunikacijske tehnologije. Sledijo elektronika, biotehnologija, kmetijstvo, okoljska znanost in druge dejavnosti, ki prinašajo dodano vrednost v industriji (IASP International Board, 2002).

Po raziskavi, ki jo je izvedlo Svetovno združenje znanstvenih parkov IASP, v kateri je bilo zajetih 800 podjetij, je glavna slabost tehnoloških parkov premajhna vnema v spodbujanju in konkretizaciji povezav med podjetji in izobraževalnimi ustanovami. Poleg tega se kaže potreba po ustvarjanju kapitala za raziskave in razvoj pred ustanovitvijo podjetij (semenski kapital) in tvegani kapital.

Slika 1: Tip podjetij članic tehnoloških parkov (v odstotkih).

Vir: IASP International Board, oktober 2001.

Kategorija raziskovalne dejavnosti vključujejo tako privatne kot javne institucije, locirane v tehnološkem parku, kot so laboratoriji, oddelki za raziskave in razvoj in drugo.

Storitve, ki jih včlanjena podjetja pričakujejo od tehnološkega parka, so (Hauschildt, Steinkuhler, 1994, str. 185):

- 1. Infrastrukturalna podpora:** razlikuje se od parka do parka glede na obseg ponujene infrastrukture.
- 2. Poslovno svetovanje:** ta se med podjetji zelo razlikuje glede pestre ponudbe na področju marketinga, računovodstva, financ, itd. Ponekod je ta pomoč bogata, drugod je bolj skromna.
- 3. Tehnološko svetovanje:** tu govorimo o aktivnem ali pasivnem tehnološkem svetovanju. Aktivno je v primeru, ko so strokovnjaki zaposleni v samem parku, pasivno se kaže le v posredovanju zunanjih strokovnjakov.
- 4. Administrativna podpora:** pomoč novo nastalim podjetjem pri dogovarjanju z oblastmi, bankami, poslovnimi partnerji, itd.

Kakšne so podobnosti oziroma razlike glede uspešnosti poslovanja med podjetji, ki delujejo v parku in izven parka? Podjetja članice tehnološkega parka zaradi podpore, ki jo imajo s strani parka, v povprečju hitreje rastejo kot podjetja izven parka. Tudi podjetja z nizkim potencialom za uspeh imajo v okviru parka večje možnosti za daljše delovanje na trgu. Med članicami tehnoloških parkov dobimo tudi veliko močnih podjetij, ki rastejo ekstremno hitro. Če primerjamo podjetja v tehnoloških parkih glede rasti, ugotovimo, da gre za zelo nehomogeno skupino. Na drugi strani so podjetja izven parka po rasti bolj homogena (Hauschildt, Steinkuhler, 1994, str. 189).

Skrivnosti večjega uspeha podjetij v tehnoloških parkih tičijo v naslednjih vzrokih (Hauschildt, Steinkuhler, 1994, str. 189):

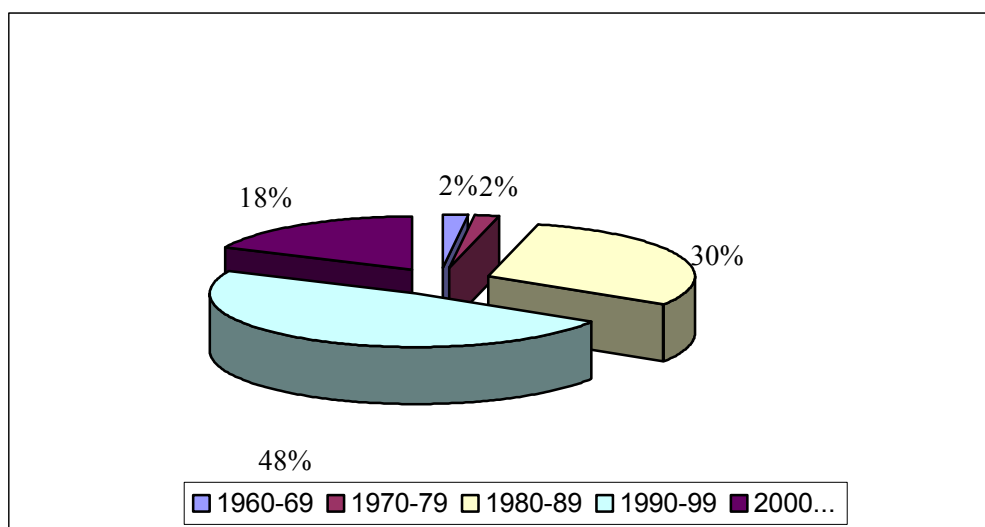
1. Podjetja lahko znotraj parka uporabljajo določene storitve v večjem obsegu, ceneje in lahko izbirajo med širšim izborom strokovnjakov z različnih področij. Ker gre običajno za podjetnike z malo izkušnjami, je zelo pomembna pomoč na področju administracije in poslovanja.
2. Bistveno je, da je podjetje uspešno prestalo proces včlanitve v park. Proces selekcije prinese na površje najbolj obetavna podjetja, saj je za včlanitev potrebna dolgoročna in pozitivna napoved delovanja.
3. Delovanje podjetij je usmerjeno naprej, kar pomeni, da je potrebno v podjetjih neprestano planirati, kar vpliva na uspeh. Sam način dela omogoča lažje navezovanje stikov in povezav z raziskovalnimi in razvojnimi ustanovami.

Ne obstaja en sam model tehnološkega parka, ki bi ga vsi posnemali, parki se med seboj razlikujejo. Tip organizacije, struktura in upravljanje so odvisni od ciljev delovanja, lokalnih sredstev, razvoja industrije in klime, ki vlada znotraj akademskih in kulturnih krogov regije.

2. 2. Tehnološki parki po svetu

Posamezna podjetja niso vedno uspešna pri uvajanju novitet v proizvodnjo. Na drugi strani so raziskovalci, ki prav tako nimajo potrebnih znanj za poslovanje, da bi z razvojem izdelka ustvarili uspešno podjetje. To so razlogi, da so v petdesetih letih začeli organizirati posebna okolja - znanstveno tehnološke parke, z namenom nudenja pomoči in povezovanja raziskovalnega, podjetniškega in industrijskega področja.

Slika 2: Struktura tehnoloških parkov po svetu po letu nastanka.

Vir: IASP International Board, november 2002.

Večina (48 odstotkov) današnjih tehnoloških parkov v svetu je nastala v devetdesetih letih. Zanimivo je, da je dobrih 18 odstotkov obstoječih tehnoloških parkov nastalo v prvih dveh letih novega stoletja, kar dokazuje, da so tehnološki parki rastoči pojav po vsem svetu.

Najbolj znan primer tehnološkega mesta na Japonskem je v Yokohami, ki predstavlja ekonomski, tehnološki, kulturni in informacijski center. Velika prednost lokacije v Yokohami je luka in bližina Tokya, kjer imajo sedež številne domače in tuje finančne institucije. Leta 1959 je bil ustanovljen Industrijski institut Yokohama, ki je skrbel za razvoj regije. Sprva se je tehnologija za večja podjetja uvažala, dosežke domače tehnologije so spodbujali predvsem v manjših podjetjih. Najbolj znani parki oz. institucije razvoja so Technowave 100, Kanazawa High Tech Center, Hakusan High Tech Park, Yokohama Business Park, Maioka Research Park, Kanazawa Bio Park (Invitation to Yokohama, 1992, str. 9-13).

V Evropi in ostalih razvitih državah so se prvi znanstveno/tehnološki parki začeli pojavljati v zgodnjih sedemdesetih letih. V Veliki Britaniji sta nastala Trinity College s Cambridge Science Park (1970) in Heriot-Watt University Research Park (1971). V sosednjih državah so kasneje nastali: Tehnološki park Zernike na Nizozemskem, ZIRST Grenoble v Franciji, Louvain-la-Neuve v Belgiji. Razvoj parkov v Evropi je bil do osemdesetih let skromen, nato se je njihovo število začelo hitro večati. Ideja tehnoloških parkov je prodrla tudi v države v razvoju, kot so Brazilija, Malezija, Indija, Kitajska in države bivšega vzhodnega bloka (The Development and Operation of Science Parks, 1993, str. 1-3).

V Veliki Britaniji je bilo do leta 1984 osem znanstvenih parkov. Parki so se povezali in ustanovili Združenje znanstvenih parkov Velike Britanije UKSPA (United Kingdom

Science Parks Association). Namen ustanovitve združenja je bil predvsem pospešitev razvoja in promocija parkov. Združenje deluje danes kot centralizirano informacijsko središče, ki večkrat letno organizira forume za izmenjavo idej in izkušenj, organizira izobraževanje, posreduje informacije o včlanjenih parkih in objavlja statistične podatke. Danes je v UKSPA včlanjenih okrog 50 tehnoloških parkov, ki pa se med seboj razlikujejo. Vsak park ima svojo prioriteto nalogo, ki je odvisna od industrijske panoge, ki prevladuje v regiji, bližnjih univerz, investitorjev, velikosti zemljišč in stavb (Science Park Directory, 1992, str. V).

Večina investicij v tehnološke parke gre iz javnih sredstev, v glavnem iz programov Evropske Unije. Vlada v nekaterih državah nima neposredne vloge pri financiranju parkov. Približno 11 odstotkov investicij prihaja iz univerz in 30 odstotkov iz zunanjih privatnih virov. Zelo pomembno in spodbudno je dejstvo, da delež privatnega denarja v tehnoloških parkih Velike Britanije narašča. Vložek privatnega sektorja se je v primerjavi z zadnjimi osmimi leti celo potrojil, na drugi strani se je vložek s strani univerz zmanjšal (<http://www.britishcouncil.org>).

V Franciji delujejo tehnološka središča pod imenom Montpellier Europole, vsako od teh središč je specializirano le za določeno vejo gospodarstva. V okviru središča deluje tehnološki park. Podjetja z visoko tehnologijo so člani središča in parka hkrati, podjetja z osnovno tehnologijo so le člani središča. Najbolj znana središča so Agropolis, Antenna, Communicatique, Euromedicine in Heliopolis. Agropolis združuje 18 ustanov in 77 podjetij za raziskovanje, izobraževanje in proizvodnjo na področju agronomije. V parku Agropolis deluje 10 podjetij s 1500 znanstveniki. Antenna se ukvarja z informatiko, komunikacijami, telemedicino, teledidaktiko. Z informatiko, robotiko in umetno inteligenco se ukvarjajo v tehnološkem središču Comunicatique. Euromedicine se ukvarja z medicino in farmacijo. V njem je združenih 150 podjetij (Tehnološki park Ljubljana, 1992, str. 25).

V Nemčiji so se v zgodnjih osemdesetih letih pojavili poskusi kopiranja Silicijeve doline in razvoja industrije v Veliki Britaniji. Spodbuda za tovrstni razvoj je prišla s strani vlade, ki je želela omiliti recesijo v gospodarstvu.

Leta 1959 je na Irskem nastala regionalna razvojna družba, Shannon Development. Naloga te družbe so dejavnosti na različnih področjih in sicer (Shannon Development Annual Report 2000):

- razviti in okrepiti domač industrijski sektor v regiji Shannon, kar vključuje razvijanje kulture znanja in zavesti o koristih, ki jih prinaša informacijska družba,
- razvoj cone (Shannon Free Zone) kot lokacije za mednarodne investicije, proizvodnjo in mednarodne trgovske posle,
- upravljati in razviti nacionalni tehnološki park v Limericku (National Technological Park),

- marketing turizma in razvoj novih proizvodov v regiji,
- v povezavi z ostalimi agencijami razviti regijo v mednarodno turistično in industrijsko lokacijo,
- spodbujati in stimulirati razvoj na lokalni in regionalni ravni za zagotovitev ekonomske vključitve in ravnotežja razvoja na prostorski ravni.

Ustanovitev razvojne družbe Shannon je pomenila za Irsko prehod iz obdobja zaščitnih carin v obdobje razvoja podjetništva in inovacijske tehnologije. Uspeh, ki so ga dosegli s hitro rastjo v zadnjih desetih letih, morajo nadaljevati tudi v prihodnje. Ključ za ohranitev tega je družba, ki temelji na znanju. Globalna konkurenčnost ne bo odvisna samo od produktov, ampak predvsem od znanja, intelektualne sposobnosti in zmožnosti trgovanja z znanjem. Vsi njihovi napori kažejo na to, da bo Irska lahko postala ena vodilnih evropskih regij v 21. stoletju. Nacionalni tehnološki park (National Technological Park - NTP) z več kot 4.370 zaposlenimi v osemdesetih organizacijah, je prvi tehnološki park na Irskem in največji grozd tehnološkega delovanja. Cilj razvojnega programa Shannon je pozicionirati NTP kot vodilni tehnološki park v Evropi. Vse od njegovega nastanka leta 1984 je NTP postal središče rasti in jedro vpliva na visoka tehnološka in z znanjem podkovan podjetja (Shannon Development Annual Report 2000).

V Italiji je leta 1964 nastalo raziskovalno območje v Trstu. Inicijativo za nastanek je dal mednarodni center za fiziko, podprli so jo tudi astronomski observatorij, biološki laboratorij v marini, eksperimentalni geofizikalni observatorij in mednarodna šola za nadarjene študente. Šele v osemdesetih letih so na pomoč priskočile še Benečija, Furlanija, Julijska krajina, občina Trst, univerzi v Trstu in Udinah ter nacionalni center za raziskovanje. Od leta 1989 je bilo ustanovljenih več kot trideset visokotehnoloških podjetij. Ta podjetja sledijo miselnosti o dolgoročnih rezultatih znanstvenega dela (Formica, 1991, str. 162).

AREA Science Park v Trstu, največji italijanski tehnološki park, ima specifično geografsko lego, saj se nahaja med evropskim trgom in vzhodno Evropo. Tehnološki park je postavljen v središče ekonomskega razvoja in je glavni povezovalac med svetom raziskav in podjetništvom. Razvoj in upravljanje parka sta prepuščeni Konzorciju za tehnološki in znanstveni razvoj v Trstu. AREA je multidisciplinarni park, katerega glavne aktivnosti so razvoj novih tehnologij, inovacije na področju industrijskih procesov in produktov, načrtovanje in razvoj orodij in nudenje nasvetov in kvalitetnih storitev. Park predstavlja izrazit interes za vzpostavitev sinergij med podjetji, ki se zavzemajo za izkoristek rezultatov raziskav ter za nove podjetnike, raziskovalce in tehnike, ki:

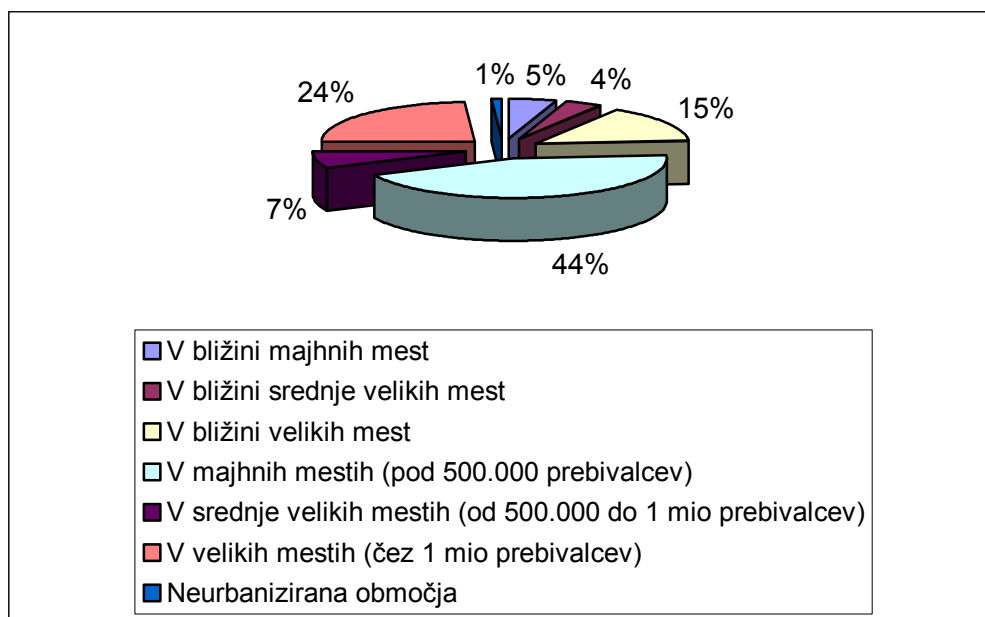
- nameravajo uvesti inovacijske programe v podjetja,
- so pripravljeni na diverzifikacijo in inovacijo lastne proizvodnje,
- želijo razviti tehnologije in storitve po zgledu velikih podjetij.

Tehnološki park AREA je sistem v neprestani rasti, sestavlja ga 70 podjetij in centri za raziskave, v katerih deluje 1600 zaposlenih na področju raziskav in razvoja in prenosa tehnologij. Eden zelo pomembnih programov parka je Progetto Novimpresa, katerega glavni namen je prenos inovacij v mala in srednja podjetja. Projekt je nastal leta 1997 s finančno pomočjo Evropskega sklada za regionalni razvoj, z namenom podpreti razvoj v Friuli-Venezia Giulia. Od začetka projekta do danes so bili v stiku s 1500 podjetji, od tega je 500 takih, ki so uporabila intervencije na področju inoviranja. Ta podjetja so na podlagi intervencij dosegla rast prometa za povprečno 12 odstotkov in povečanje zaposlenosti za 1,8 odstotka. Projekt Novimpresa je uporabil kvalitetne storitve, ki jih je težko pridobiti na trgu, ki spodbudijo inovacijske dejavnosti in vzpostavijo sodelovanje med raziskavami in industrijo. Projekt je tudi spodbudil nastanek "high-tech" podjetij.

Na podlagi projekta Novimpresa je nastal regionalni projekt SISTER, ki v sodelovanju z univerzo Friuli-Venezia Giulia ovrednoti rezultate raziskav in tako poenostavi njihovo uporabo v industriji. SISTER je trajni sistem prenosa znanja in tehnoloških inovacij v mala in srednja podjetja. Rezultati, do katerih bodo prišli v postopku ovrednotenja raziskav, bodo pripadali Univerzi. Vloga AREA Science Park kot koordinatorja projekta SISTER je, da poskrbi za komercializacijo rezultatov z namenom njihovega industrijskega izkoriščanja. To je dobro zamišljen mehanizem, ki omogoča znanju in raziskavam da gredo preko znanstvenih publikacij v uporabne namene (Area Magazine, 2001). Zanimiv je razvoj regije Veneto, ki je ena najbolj razvitih regij v Italiji in Evropi. Stopnja nezaposlenosti znaša 3,7 odstotka, medtem ko je evropska povprečna stopnja 7,5 odstotka. Regionalno gospodarstvo temelji na podjetniškem obnašanju, na velikem številu majhnih in srednjih podjetij (približno 447.000 podjetij, kar pomeni eno podjetje na deset prebivalcev). Veneto proizvede 15 odstotkov vsega italijanskega izvoza. V pokrajini je nastalo veliko industrijskih grozdov na področju tekstilne industrije, lesarstva in pohištva, obutve, izdelavi očal, obdelavi marmorja, predelavi zlata in srebra, umetniškem oblikovanju stekla, pridelavi vin in hrane in drugo. Regionalna ekonomska rast temelji na raziskavah, razvoju in inovacijah. V ta namen so v Venetu ustanovili Veneto inovacije 1991, ki delujejo kot regionalna agencija, katere poglobljena naloga je promocija sodelovanja med raziskavami in podjetništvom. V Venetu ima sedež eden večjih tehnoloških parkov Vega Science & Technology Park. Želja po razvoju in napredku se kaže tudi z iskanjem mednarodnih partnerjev na področju znanosti in na področju ekonomije.

Leta 2003 so promovirali "Veneto Week 2003" - Teden Veneta. Namen tega je predstavitev kulture, umetnosti, raziskav in tehnologije širši poslovni in znanstveni skupnosti. To je tudi prostor, kjer bo lahko prihajalo do izmenjav in sodelovanj na poslovnem in znanstvenem področju. Predstavljene bodo tehnološke aplikacije in povezovanja med univerzami in raziskovalnimi institucijami.

Slika 3: Lokacija tehnoloških parkov v svetu (v odstotkih).

Vir: IASP International Board, november 2002.

Lokacija tehnoloških parkov je zelo pomemben faktor, ki kaže razlike med posameznimi modeli parkov po svetu. Največje število (75 odstotkov) obstoječih tehnoloških parkov je lociranih v mestih. Mesta z manj kot 500.000 prebivalci so tista, ki imajo največje število tehnoloških parkov.

Podpredsednik svetovnega združenja tehnoloških parkov (IASP) Luis Sanz pravi:

1. Tehnološki parki so dandanes zelo pomembno sredstvo za regionalni razvoj in lokalni ekonomski razvoj. Čeprav sega nastanek evropskih tehnoloških parkov v šestdeseta do osemdeseta leta, se tovrstne institucije še naprej razvijajo, kar dokazuje, da so tehnološki parki zelo uporaben in močan instrument razvoja.
2. Razvoj in nastanek parkov je pogojen s sočasnim nastankom programov razvoja, pa tudi z geografsko in ekonomsko situacijo, v katero so parki postavljeni in kjer se razvijajo.
3. Glavni subjekt tehnoloških parkov bi morala biti podjetja. V Evropi se v zadnjem času veliko govori o javni in privatni sestavini tehnoloških parkov. Poudariti je potrebno, da projekt tehnološki park ni v domeni samo podjetij ali samo javnega sektorja, ampak je projekt družbe, kar pomeni, da morata pri tem sodelovati tako javni kot privatni sektor (IASP International Board, Luis Sanz, 2002).

Razvoj tehnoloških parkov ne beleži le uspehov. Nekateri projekti za ustanovitev tehnoloških parkov so se izkazali kot neučinkoviti v Italiji, v Franciji, Španiji in ostalih državah Evrope. Razlogi so bili naslednji (IASP International Board, Luis Sanz, 2002):

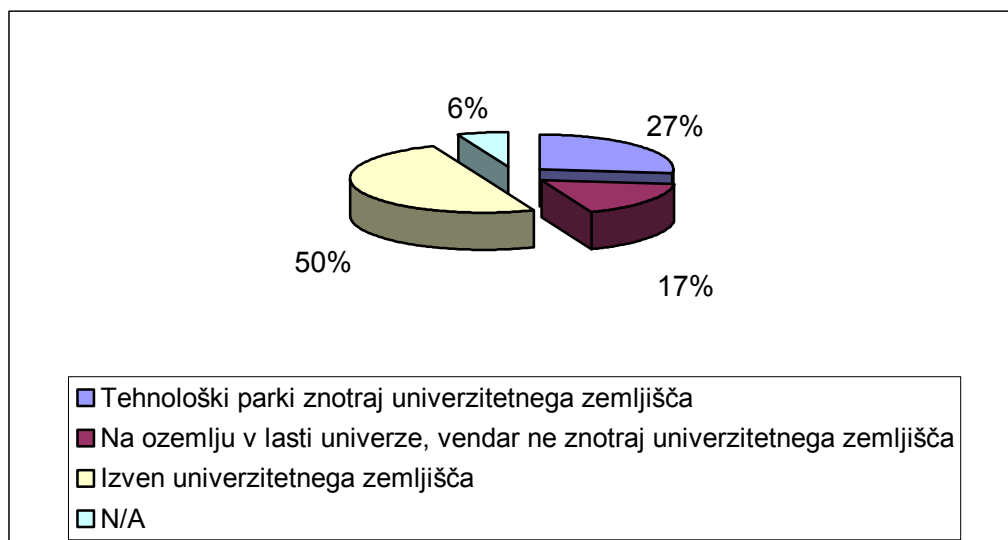
1. Ideja tehnološkega parka se je razvila ne glede na potrebe trga. Za realizacijo ideje tehnološkega parka je potrebna analiza trga; ali je trg, kjer naj bi bil postavljen in deloval park, sploh primeren. V Evropi se je rado dogajalo, da so tehnološki parki nastali zgolj iz političnih odločitev in ne glede na potrebe trga. Seveda so se politične odločitve, ki so temeljile zgolj na intuiciji, marsikje izkazale kot učinkovite, marsikje pa je projekt tehnološki park propadel.
2. V družbi je prevladoval javni sektor in javni denar. Privatni sektor v največ primerih ne bil povabljen k sodelovanju ob zagonu novih projektov. Šlo je zgolj za regionalno upravljanje, čeprav je prisotnost regionalne vlade z začetnimi investicijami v tovrstne projekte zaželjena, a le v primeru, če se le te izkažejo kot pozitivne za razvoj. Napaka ni bila samo v tem, da je regionalna vlada želela opravljati vlogo promotorja projekta, ampak v tem, da je želela postati upravljatelj projekta. Kot najuspešnejši so se izkazali modeli, kjer je nastopil na eni strani javni sektor kot garant projekta, ki bo deloval v dobro družbe, in na drugi strani privatni sektor, ki poskrbi za izvedbo projekta in njegovo upravljanje. Tehnološki parki morajo biti projekt celotne družbe, ki je usmerjena k razvoju.
3. Ustanavljali so tehnološke parke, ker so menili, da bodo privabili investicije velikih multinacionalk. Vendar obstajajo drugi parametri, po katerih se multinacionalke odločajo za vstop v tehnološki park: obstoj tehnološkega parka postane pomemben, ko se je multinacionalka že odločila za vstop na to območje.

Pri lociranju tehnoloških parkov je potrebno zagotoviti (Hauschildt, Steinkuhler, 1994, str. 191):

- industrijsko zaledje in raziskovalne ustanove,
- energetska infrastrukturo, ki ustreza potrebam parka,
- dostop do tveganega kapitala,
- prostor, ki omogoča razvoj in nastanek podjetij,
- človeške vire.

Vloga tehnološkega parka pri teritorialnem razvoju se ne nanaša samo na območja, ki so ekonomsko manj razvita, ampak tudi na promocijo podjetništva in inoviranja v ekonomsko razvitih predelih.

Slika 4: Lokacija tehnoloških parkov v sklopu univerz (v odstotkih).

Vir: IASP International Board, november 2002.

Zanimivo je, da je 44 odstotkov obstoječih tehnoloških parkov lociranih na ozemlju univerze, kar kaže na tesno sodelovanje med univerzami in tehnološkimi parki. 27 odstotkov tehnoloških parkov je lociranih celo znotraj univerzitetnega zemljišča. Največ parkov ni lociranih na ozemlju univerze. Vendar to ne pomeni, da med takimi parki in univerzo ni povezav, kajti največkrat so parki postavljeni v neposredni bližini univerze.

3. DELOVANJE TEHNOLOŠKE PODPORNE STRUKTURE

Mala in srednja podjetja so ključno področje za ustvarjanje možnosti za rast. V Evropski skupnosti predstavljajo ta podjetja 99,8 odstotkov vseh podjetij, 66 odstotkov skupne zaposlenosti in 65 odstotkov prometa podjetij. V Sloveniji je od vseh podjetij kar 93,6 odstotka malih, ta podjetja ustvarjajo 23,2 odstotka delovnih mest in 22,8 odstotka celotnega prihodka (Marovt, 2000, str. 267).

3.1. Ocena podpore podjetništvu v Sloveniji

Podporno okolje za tehnološki razvoj in inovativnost v Sloveniji ni ustrezno. Dejstva, ki kažejo na to, so (Gradivo Primorskega tehnološkega parka, 2002):

- po letu 1990 je veliko gospodarskih družb skrčilo ali celo prenehalo z dejavnostjo razvojnih oddelkov,
- razmerje med javnimi raziskovalnimi institucijami in razvojnimi enotami je porušeno, kar zavira sodelovanje obeh sfer,

- gospodarstvo bo težko povečalo razvojni in inovativni potencial, če ne bo spodbujeno s sistemskimi rešitvami na državni ravni in z ustreznimi državnimi proračuni,
- brez razvojnih enot se podjetja težko vključujejo v mednarodne projekte, kar je tudi vzrok, da Slovenija ne more izrabiti vseh prednosti in možnosti, ki jih ima na tem področju.

V Sloveniji je veliko takih podpornih aktivnosti, ki jih država sofinancira v sodelovanju z drugimi akterji podpornega okolja. Potrebe po tovrstni podpori so še večje, kot je nudena pomoč. Podjetniki marsikje te podpore sploh ne zaznajo, oziroma je o tem veliko preveč napisanega in premalo udejanjenega v praksi. Problem je, da ni jasnega razvojnega načrta, kar se kaže predvsem v preveliki razpršenosti med različnimi izvajalci in v protislovni vlogi države pri promociji razvoja malega gospodarstva. To se kaže v hitrem spreminjanju koncepta podpore in nezagotavljanju sredstev ter strokovnega znanja.

Dodatna težava je v tem, da podporne aktivnosti niso enakomerno razvite po celotnem ozemlju Slovenije. Hitro spreminjanje načina podpore, kar je slovenska država počela in ob tem nezagotavljanje sredstev ter strokovnega znanja, ni pravi način za promocijo razvoja gospodarstva.

Pričakovanja ob sprejemu "Zakona o podpori gospodarskim družbam za razvoj novih tehnologij in vzpostavljanju in delovanju njihovih razvojnih enot v obdobju od leta 2000 do 2003" so bila zelo velika. Vendar se stvari niso odvijale tako, kot je bilo načrtano. Z ustreznimi usmerjenimi denarjem in s koordiniranim pristopom različnih vladnih virov, ki nudijo razne oblike podpor tako za inovacije kot za tehnološki razvoj, je mogoče doseči večje pozitivne premike.

Stališča, ki so pomembna za tehnološki premik našega gospodarstva in ki morajo biti kot taka realizirana, so (Gradivo Primorskega tehnološkega parka, 2002):

- potreba po varčevalni in razvojno naravnani porabi proračunskih sredstev z namenom, da se čim več sredstev usmeri v raziskave in razvoj in v pospeševanje tehnološkega razvoja,
- potreba po vzpostavitvi, oživljanju in pospeševanju inovativne dejavnosti našega gospodarstva,
- potreba po motiviranosti gospodarskih družb za investiranje v inovacije in tehnološki razvoj, ki ga lahko dosežemo z znižanjem davkov za izdatke za raziskave in razvoj,
- potreba po poenostavitvi, poenotenju in po skrajšanju časa, ki ga porabijo za odločanje o izboru podpore za inovacijske projekte,
- potreba po intenzivnejšem sodelovanju med gospodarskim sektorjem in univerzami,
- potreba po vladnem programu za spodbujanje tehnološkega razvoja, ki bo realno nudil pomoč podjetjem; kaže se pomen povezovanja regionalnih razvojnih načrtov s projekti tehnološkega razvoja.

Podporno okolje za hitrejši razvoj malega gospodarstva v Sloveniji deluje preko podjetniških centrov, zbornic in drugih strokovnih institucij. Podjetniški centri delujejo na regionalni in lokalni ravni. Sklad za razvoj malega gospodarstva Republike Slovenije ponuja ugodnejše vire za razvojne projekte malih podjetij in za začetnike. V nekaterih regijah delujejo garancijski skladi, ki predstavljajo možnost ugodnejšega financiranja malih podjetij. Mreža regionalnih garancijskih skladov se bo ob ustrezni podpori Ministrstva za malo gospodarstvo in turizem širila tudi v naslednjih letih (Marovt, 2000).

Pomembno je, da pospeševanje razvoja malega gospodarstva ne poteka samo na državni ravni, pač pa tudi na lokalni in regionalni ravni. Ta podpora deluje v okviru občin, kjer je že marsikje prišlo do ustanovitve inkubatorjev, lokalnih razvojnih skladov in lokalnih podjetniških centrov. Vse pomembnejši so skupni projekti, ki jih običajno financira in organizira več institucij hkrati. Seveda imajo pomembno vlogo pri podpori razvoja gospodarstva tudi Obrtna in Gospodarska zbornica Slovenije, univerze in druge izobraževalne organizacije. Pomembno je tudi dejstvo, da so se marsikateri podjetniški projekti in organizacije razvili spontano, kar pomeni, da za njim ne stoji država (Inkubatorji, Gea College, različna podjetniška svetovanja in izobraževanja).

3.2. Povezovanja kot način povečanja gospodarske moči

V zadnjih letih je prisoten vse večji trend sodelovanja med in znotraj podjetij, tako v razvitih gospodarstvih kot tudi drugod. Sodelovanje podjetij s svojimi dobavitelji, kooperanti in konkurenti je neke vrste odnos, ki se oblikuje med sodelujočimi. Strateško povezovanje ali vstop v mrežo povezav omogoča dostop do prednosti, značilnih za velika podjetja, tudi majhnim podjetjem. S sodelovanjem v strateških povezavah ali drugih oblikah poslovnega sodelovanja se izmenjujejo informacije, podatki, uporabna znanja, mnenja (Česen, Jaklič, 1996, str. 116).

Vzroki, da se podjetja odločajo za povezovanje, so najrazličnejši: globalizacija trgov in poslovanja, razpršenost tehnološkega in splošnega napredka, razvoj novih trgov in nastajanje velikih trgovinskih blokov. Motivi za partnerska razmerja, ki se oblikujejo med podjetji, so:

- pridobivanje dobička,
- zmanjševanje tveganja,
- zniževanje oz. delitev stroškov,
- zmanjševanje negotovosti pri poslovanju,
- hitrejši in cenejši prodor na tuje trge,
- pridobivanje novih znanj in tehnologij,
- razširitev ali ohranitev tržnega deleža,
- pridobivanje ekonomije obsega,
- omogočanje pretoka znanja, idej, informacij, kapitala in drugih virov,

- izogibanje političnim in gospodarskim oviram,
- diverzifikacija proizvodnje, itd.

Prednosti, ki jih sodelovanja med podjetji prinesejo, lahko razdelimo na interne prednosti, konkurenčne prednosti in kooperativne prednosti.

Podjetja se med seboj povezujejo v skupine, projekte, sklepajo zaveznitva in povezujejo v konzorcije in zadruge. Tako ustvarjajo omrežja, skupne naložbe (joint venture), konzorcije za raziskave in razvoj in strateška partnerstva, ki segajo prek korporacijskih in nacionalnih meja. S tem skušajo znižati stroške, postati sposobnejša in inovativnejša in si tako "kupiti moč velikosti". Ustvarijo si takšne razsežnosti v trženju, nabavi in proizvodnji, ki so bile nekdanj mogoče samo v velikih koncernih. V pomoč so jim nove tehnologije, kot so računalniško podprta proizvodnja in distribucija, sofisticirane podatkovne baze za marketing, sodobni telekomunikacijski sistemi, kar vse so odlična konkurenčna orožja, ki danes omogočajo majhnim organizacijam gradnjo globalnega trga (Iskanje prihodnosti, 2000, str. 208).

Majhna podjetja se tako združujejo v konfederacije polavtonomnih enot, ki med seboj sodelujejo, združuje jih skupna vizija. Ne gre samo za uspevanje v trenutnih razmerah, temveč za dolgoročni cilj, ki so si ga zastavili. Slovenska podjetja bi se lahko iz tega marsikaj naučila in ne vztrajala pri starih vzorcih, ki so preživeli, ki so dušili uspešnost in samoiniciativo v podjetjih. Kljub temu, da so tuja podjetja imela boljše rezultate, so se vseeno preobrazila, ker so želela biti še konkurenčnejša. Majhna podjetja lahko živijo tudi sama, vendar nimajo možnosti za rast na globalnem trgu, če se ne bodo povezovala.

3.2.1. Inovacijske mreže

Vzpostavitev inovacijskih mrež poteka z namenom povezovanja virov inovativnosti za povečanje gospodarske moči. Ključni problem v Sloveniji na področju raziskav in razvoja ni toliko višina izdatkov, ki se za to namenijo, ampak predvsem nezadostna povezava konkurenčnosti, znanja in fleksibilnosti, kar se seveda odraža na nezadostni razvojni funkciji podjetja.

Namen inovacijskih mrež je, da pospešujejo povezave med:

- izvozno usmerjenimi podjetji,
- raziskovalno - razvojnimi kadri in
- študenti.

Vzpostavitev inovacijskih mrež ni prepuščena samo sebi, ampak je odvisna od okolja, v katerem se mreža ustanavlja, in od inovacijske podpore, ki prihaja iz samega okolja.

3.2.2. Grozd kot oblika povezovanja podjetij

Grozdi so geografsko skoncentrirane, notranje povezane institucije in podjetja na določenem gospodarskem področju. Podjetja iz različnih dejavnosti, institucije in organizacije se povežejo in njihovo medsebojno sodelovanje krepi konkurenčnost območja, na katerem delujejo.

Grozd je ena od možnih oblik povezav podjetij in sicer v obliki tesnega sodelovanja med podjetji. Grozdi so odprti sistemi, kjer je prisotno sodelovanje in konkuriranje, privabljajo ponudnike storitev v svojo sredino, med njimi vladajo družbene vrednote zaupanja in vzajemnosti, kar je najbolj pomembno, pa je **skupna vizija**. Proces grozdenja je v Sloveniji eden od pomembnih del razvojnih spodbud s strani Ministrstva za gospodarstvo. Dejstvo je, da je pri nas medpodjetniško povezovanje, ki bi omogočilo razvoj grozdov, relativno šibko in infrastruktura za podporo razvoju grozdov je v nastajanju.

Razvojne spodbude za krepitev ključnih uspehov razvoja grozdov so usmerjene v:

- sodelovanje / kulturo sodelovanja med podjetji ter podjetji in nosilci znanja
- pretok znanja med podjetji, RR institucijami, univerzo, izobraževalnimi institucijami
- specializacijo proizvodnih verig
- tehnološke mreže.

Rezultati grozdenja so:

1. razvojno raziskovalne sposobnosti in zmožnosti,
2. veščine, znanja razvoj zaposlenih - specializacija,
3. bližina dobaviteljev,
4. razpoložljivost kapitala,
5. dostopnost specializiranih storitev,
6. povezave s proizvajalci strojev in opreme,
7. podporne organizacije,
8. intenziteta networkinga,
9. podjetniška energija,
10. inovacije in učenje,
11. delitev skupne vizije.

Država je eden temeljnih pobudnikov za nastanek grozdov. Njena vloga je v tem, da deluje kot katalizator razvojnih procesov s spodbujanjem vlaganj v ključne dejavnike povečevanja konkurenčnosti podjetij (tehnološki razvoj in inovativnost, fleksibilnost in organiziranost in podjetništvo). Spremenjena vloga države v gospodarski politiki naj bi se pokazala kot prehod od neposrednih intervencij na posredne spodbude. Praksa razvitih držav kaže, da gre za gradnjo podpornih sistemov (razvojne agencije, svetovalne organizacije), zagotavljanje učinkovitega izhodišča konstruktivnega dialoga in izmenjavo znanja. Učinkovita grozdna politika zahteva interakcije med raziskovalci, nosilci

gospodarstva, soustvarjalci politike in znanstveniki, ki oblikujejo forum konstruktivnega dialoga (Dermastia, 1999, str. 6-7).

Grozde je mogoče obravnavati na različnih ravneh: **mega grozdi** se nanašajo na državno raven, **mezo grozdi** so na regionalni ravni in **mikro grozdi** na ravni podjetja. Spodbude za razvoj lokalnih grozdov zahtevajo:

- vzpodbuditi partnerstvo: podjetja - podporne organizacije - institucije,
- povečati zanimanje za grozdenje,
- iniciacija procesa vključevanja zainteresiranih strank v proces grozdenja.

Do uspešnega udejanjenja grozdov vodi več različnih poti, vendar so mednarodne in domače izkušnje pokazale, da so vse povezane s sodelovanjem zunanjih svetovalnih organizacij. Izkušnje kažejo, da so sinergije strateških povezav najuspešnejše, če celoten proces usmerja zunanja svetovalna organizacija, ki zagotavlja nevtralno motivacijsko, metodološko in operativno podporo za vsako vključeno podjetje/institucijo v grozd in za grozd kot celoto. Zunanji svetovalci se v projekt vzpostavitve grozda vključijo s predstavitveno-motivacijskimi delavnicami, kjer udeležence podrobneje seznanijo s vsebino grozda. Nato sledi svetovalno-metodološka podpora, ki zajema: proučitev možnih sinergij, oblikovanje projektnih definicij, identifikacijo skupnih projektov grozda, vse do vzpostavitve samostojnega delovanja grozda. Zunanji svetovalci niso člani grozda, zato lahko nastopijo kot blažilci negativnih odnosov v grozdu in hkrati kot spodbujevalci pozitivnih odnosov. Slovenske pobude grozdov se premalokrat odločajo za tovrstno pomoč. Podjetjem se največkrat zdi, da tovrstne pomoči ne potrebujejo, zlasti po pridobitvi državnega sofinanciranja. In ravno ti so tisti grozdi, ki ne zaživijo. Pri nekaterih od poskusov vzpostavitve grozda se ni moč izogniti misli, da je šlo zgolj za pridobitev proračunskih sredstev in ne za vzpostavitev grozda, ki bi s svojim delovanjem prispeval k družbenem razvoju.

4. PRIMORSKI TEHNOLOŠKI PARK

Slovenija se pri svojem približevanju Evropski uniji sooča s problemom tehnološkega zaostajanja, kar bistveno zmanjšuje našo mednarodno konkurenčnost. Tehnološko posodabljanje gospodarstva je tako počasno, da se razkorak med Slovenijo in EU celo povečuje. Po oceni Evropske komisije so slovenska vlaganja v znanost približno na evropski ravni, medtem ko so vlaganja v tehnološki razvoj več kot desetkrat manjša, kot je povprečje v EU.

Pomanjkanje kulture inoviranja in visoko tehnološko naravnanih podjetij je Primorsko pripeljalo do današnje nacionalne in ekonomske ogroženosti ter jo pozicioniralo kot manj razvito obmejno regijo Evropske unije. Primerjava dodane vrednosti s Furlanijo Julijsko

krajino in Avstrijo kaže na veliko zaostajanje primorskega gospodarstva. To nakazuje nevarnost, da Primorska gradi svojo "prepoznavnost" na nezahtevni proizvodnji za potrebe močnih sosednjih gospodarstev. Glavni vir gospodarske rasti je rast učinkovitosti in konkurenčnosti podjetniškega sektorja in sicer s povečanjem njegove sposobnosti reagiranja na vedno hitreje spremembe v tehnologiji in na trgu. Mala in srednja podjetja so tista, ki bi morala biti gonilna sila gospodarstva, a prav ta na področju inovativnosti, tehnologije in konkurenčnosti zaostajajo.

Tehnološki park nudi podporo tehnološko naravnanim podjetjem, kar je v bistvu podpora inovacijskemu obnašanju kot sestavini kulture in poslovanja, podlaga kakovosti in s tem konkurenčnosti. Vloga tehnološkega parka kot teritorialnega integracijskega sistema se kaže v povezavah, ki jih omogoča med podjetji in lokacijskimi oblastmi. Govorimo o povezavah, ki se vključujejo v razvoj teritorija, z namenom, da prispevajo k njegovemu razvoju. Vodilo družbe, ki želi prispevati k soustvarjanju skupne inovacijske moči Evrope, je razvoj podjetniško-inovacijske kulture, spodbujanje razvoja partnerstev in inovativne klime v podjetjih.

4.1. Razvoj tehnološkega parka na Primorskem

Napori za ustanovitev tehnološkega parka na širšem območju Nove Gorice sovpadajo s pretresi, ki so zajeli goriško gospodarstvo po osamosvojitvi Slovenije. Istočasno se je razvijal tudi razvojni projekt za prestrukturiranje Mednarodnega mejnega prehoda (MMP) Vrtojba za vstop v Evropsko unijo, ki je bil leta 1998 prijavljen na javni razpis PHARE CBC. V sklopu tega je občina Šempeter-Vrtojba ustanovila Plejade, Mednarodni tehnološki park, ki je pričel delovati na MMP Vrtojba. Na pobudo Politehnike so v Novi Gorici hkrati ustanovili PTP, ki je imel sedež v Rožni dolini.

Nesmiselnost delovanja dveh tehnoloških parkov na tako majhnem območju je vodilo v njuno združitev. Tehnološki park se je pokazal kot ena najprimernejših oblik za dvig tehnološkega nivoja, zaposlenosti, produktivnosti, dohodkov prebivalcev, razvoja podjetništva in konkurenčnosti gospodarstva, tako da je bila združitev parkov nujna. Dejanska potreba po združevanju moči in oblikovanju skupnega tehnološkega parka, ki bo služil podpori razvoja gospodarstva na celotnem Primorskem, je privedel do ustanovitve PTP leta 1999.

Ustanovitelji PTP so: Elektro Primorska d.d., Iskra Avtoelektrika d.d., Mestna občina Nova Gorica, Politehnika Nova Gorica ter Občina Šempeter - Vrtojba. Glavni povod za ustanovitev PTP izhaja iz spoznanja o zaostajanju severnoprimske regije na področju tehnološkega razvoja, zaposlovanja visoko kvalificirane delovne sile in ustvarjanja visoke dodane vrednosti.

Sedanji sedež tehnološkega parka je v Rožni dolini, a se namerava preseliti v nove večje prostore v občini Šempeter-Vrtojba. Nova lokacija naj bi bila na območju Mednarodnega mejnega prehoda Vrtojba, kar je v neposredni bližini italijanske industrijske cone. Občina Šempeter-Vrtojba je 46% lastnik PTP-ja, kar dokazuje pomen za razvoj našega območja, ki mu ga občina pripisuje.

4.2. Vloga Primorskega tehnološkega parka (PTP)

PTP je usmerjen k pospeševanju tehnološkega podjetništva na Primorskem. Nudi podporo malim in srednjim podjetjem, ki svoje priložnosti iščejo v razvoju in trženju novih tehnologij, zahtevnih proizvodov in storitev. Med drugim se poslanstvo PTP kaže tudi v zagotavljanju ustrezne infrastrukture za ta podjetja.

PTP je družba, ki je ustanovljena z namenom pospeševanja podjetništva v regiji. Podjetniki preveč časa porabijo za razmislek o konkretizaciji novonastale ideje. Običajno poteče od prebliska ideje do realizacije toliko časa, da ta ideja postane za trg že nezanimiva. Razlog temu je čas, kateremu pri nas še ne pripisujejo velike vrednosti.

Med mikroekonomske cilje tehnološkega parka vključujemo možnosti, ki jih ponuja podjetjem; zagotavljanje ustrezne organizacijske klime, delovanje, razvoj novih podjetij in širitev tehnološko naravnanih podjetij. Tehnološki park želi omogočiti prenos znanja iz akademskih sfer v gospodarstvo, vendar je ta vloga precej šibka, predvsem zaradi nezadostnih povezav med izobraževalnimi ustanovami in gospodarskimi subjekti.

Makroekonomski cilji parka se kažejo z vplivi, ki jih ima na okolje, v katerem deluje (Gradivo Primorskega tehnološkega parka, 2002):

- nastajanje novih podjetij pomeni za družbo pridobivanje novih delovnih mest in nastajanje novih davkoplačevalcev,
- pospeševanje razvoja tehnološko naravnanih podjetij, kar dviguje tehnološko raven Primorske regije v državi in s tem konkurenčnost celotnega slovenskega gospodarstva,
- prehod ljudi v industrijsko okolje,
- odpiranje delovnih mest pomeni zadrževanje kvalificirane delovne sile in znanja na domačem ozemlju in tako prepreči množični "beg možganov", ki se na Primorskem kaže z odhodom kvalificiranega kadra v Ljubljano in tujino,
- učinkoviti prenos znanja in s tem povečanje povezav med tehnično stroko in ekonomijo,
- hitrejši gospodarski napredek,
- vključevanje uglednega partnerja v mednarodne razvojne in inovativne projekte zlasti na področju čezmejnega sodelovanja z Italijo.

Temeljna vloga PTP je:

- zagotavljanje podpornega okolja za ustanavljanje inovacijskih podjetij,
- povezovanje razvojno-raziskovalne dejavnosti z gospodarstvom,
- ustvarjanje in širjenje inovativne klime v celotni regiji,
- spodbujanje podjetništva, inovacijske dejavnosti in zaposlovanja visoko kvalificiranega kadra v regiji.

Inovativno klimo in s tem kulturo inoviranja lahko PTP doseže le z ustreznim pozicioniranjem na trgu in trženjem storitev, ki jih nudi. Potrebno je doseči večjo prepoznavnost in kredibilnost v podjetniškem sektorju, ker tehnološkemu parku podjetniški sektor ni ravno naklonjen. Pomanjkanje prostorov je tudi dejavnik, ki tehnološki park zavira pri opravljanju in nudenju storitev.

4. 3. Organizacijski razvoj PTP

Primorski tehnološki park, kot že samo ime pove, je regijskega značaja, kar pomeni, da bo svoje aktivnosti izvajal in širil v vseh večjih centrih Primorske, tam, kjer bodo ugodni pogoji in dovolj razvojnega in inovatorskega podjetniškega potenciala. Njegovo delovanje ne bo lokalno, omejeno ali centralizirano, razvoj bo policentričen, s čimer bodo ugodnosti okolja, ki jih omogoča PTP, prinesene čim bliže koristnikom. Zelo ambiciozno so postavljeni cilji razvoja poslovnih enot v Kopru, Idriji, Tolminu, ugodna podjetniška klima pa je prisotna tudi v Sežani in Ajdovščini. Začetne aktivnosti za delovanje poslovnih enot so organizirane v sodelovanju z Razvojnimi agencijami na teh področjih (Gradivo Primorskega tehnološkega parka, 2002). Pri tako široko postavljeni razvojni strategiji se pojavi problem financiranja osnovne dejavnosti. S podjetniškega vidika bo potrebno nujno izpeljati dokapitalizacijo PTP in preoblikovanje iz družbe z omejeno odgovornostjo v delniško družbo. Edino tako bodo delničarji videli smisel vlaganja in financiranja.

4. 4. Storitve PTP

Potrebe tehnološko naravnanih podjetij se bistveno razlikujejo od potreb ostalih storitvenih in proizvodnih podjetij. PTP se usmerja k izvajanju strokovnih storitev, zasnovanih na specifičnih potrebah tehnološko usmerjenih podjetij - obstoječih in potencialnih članov PTP. Storitve bo izvajalo strokovno osebje PTP ter zunanji strokovnjaki iz gospodarskega, raziskovalnega in podpornega okolja, s katerimi bo PTP vzpostavil trajne povezave.

PTP bo razvijal podporne storitve v okviru naslednjih področij:

1. načrtovanje in vodenje projektov podjetij,
2. zagon inovativnih idej in tehnoloških podjetij,
3. trženje dosežkov razvoja,

4. finančno svetovanje,
5. podporno informiranje,
6. izobraževanje,
7. splošne storitve.

4.4.1. Načrtovanje in vodenje projektov podjetja

Storitve načrtovanja in vodenja projektov se izvajajo z namenom pospeševanja samostojnih in skupinskih projektov razvoja novih produktov, internacionalizacije in trženja podjetij. PTP nastopa pri projektih v vlogi vodje projekta, projektne partnerja ali podizvajalca. Storitve obsegajo:

- ◆ identificiranje programov financiranja projektov,
- ◆ mreženje projektne partnerjeve,
- ◆ priprava projektne dokumentacije,
- ◆ vodenje projektov,
- ◆ izvajanje projektne aktivnosti.

Projekti so način ustvarjanja sinergij med sodelujočimi partnerji ter povečujejo uspešnost pri doseganju ciljev posameznih partnerjev.

4.4.2. Zagon inovativnih idej in tehnoloških podjetij

Pri opravljanju te storitve se tehnološki park kaže v vlogi inkubatorja, za katerega pravimo, da je "valilnica novih podjetij". Osnovna strategija delovanja inkubatorjev je ustanavljanje, razvoj, pospeševanje in pomoč novim podjetjem ter podjetjem v prvi fazi razvoja. Najbolj se približa bistvu narave delovanja in pomena inkubatorjev definicija, ki pravi, da inkubator zaradi različnih ciljev, na različne načine in z različnimi oblikami pomaga ustanavljati nova podjetja in jih razvija v donosna samostojna podjetja (Pohleven, 2000, str. 244).

Na poti od idej do zagona podjetja potrebujejo snovalci idej podporo na najrazličnejših področjih od finančnega, tehničnega, tržnega, organizacijskega, kadrovskega do pravnega. Ključna področja podpore so:

- ◆ opredelitev inovativnih idej,
- ◆ priprava poslovnih načrtov,
- ◆ prenos tehnologij,
- ◆ zaščita industrijske lastnine.

4.4.3. Trženje dosežkov razvoja

Tehnološka dovršenost produkta še ne pomeni ključ do uspeha, če je ta produkt zasnovan na napačni trženjski strategiji. Nov produkt je potrebno lansirati na trg, kar za seboj potegne ustrezno pozicioniranje na trgu, izbor ciljne skupine ljudi, pripravo tržno-komunikacijskega spleta in seveda izvajanje učinkovitih trženjskih strategij. Storitve na tem področju bodo usmerjene v graditev prepoznavnosti naših podjetij na domačem in tujem trgu. PTP bo na področju trženja nudil sledeče storitve:

- ◆ promocija,
- ◆ trženjsko načrtovanje,
- ◆ trženje.

4.4.4. Finančno svetovanje

Financiranje razvojnih projektov podjetij zahteva zaradi tveganosti naložb specifične pristope in znanja. V ta namen bo PTP razvil povezave s finančnimi institucijami in finančnimi strokovnjaki. Storitve na področju finančnega svetovanja bodo:

- ◆ pridobivanje finančnih sredstev,
- ◆ finančno načrtovanje,
- ◆ finančno poročanje,
- ◆ davčno svetovanje,
- ◆ ekonomika projektov.

4.4.5. Podporno informiranje

Z namenom nudenja podpore pri pridobivanju in uporabi informacij za potrebe tehnološko usmerjenih podjetij se bo PTP povezoval z domačimi in tujimi nosilci podatkovnih baz. Na področju Primorske je v zasnovi informacijski sistem INDOC, ki bo upravljal podatkovne baze na nivoju regije in bo zato eden od virov informacij za PTP. Storitve PTP se nanašajo na (Gradivo Primorskega tehnološkega parka, 2002):

- ◆ upravljanje z informacijami,
- ◆ podporo pri uporabi informacij.

4.4.6. Izobraževanje

Znanje je vrlina, ki utrjuje in povečuje konkurenčno prednost tehnološko usmerjenih podjetij. PTP bo področju izobraževanja in usposabljanja kadrov posvečal poseben pomen. Organizacija storitev bo potekala v sodelovanju z izobraževalnimi ustanovami s področja

Primorske, med katerimi se kot ključna kaže Politehnika Nova Gorica, regionalnimi razvojnimi agencijami ter območnimi enotami zbornic. Med storitve izobraževanja sodita:

- ◆ organizacija strokovnih izobraževanj,
- ◆ organizacija strokovnega usposabljanja.

4.4.7. Splošne storitve

Med splošne storitve sodita:

- ◆ oddaja poslovnih površin v najem: s pridobitvijo novih prostorov na območju MMP Vrtojba bo članom PTP-ja omogočeno delovanje v prostorih PTP. V načrtu so pridobitve lokacij tudi na dislociranih enotah (Koper, Idrija, Tolmin itd.),
- ◆ oddaja opreme v najem: opremo, kot je pisarniška, informacijska in sorodna oprema, bo PTP pridobival z nakupom. Na osnovi potreb podjetij bo najemal specializirano opremo od raziskovalnih in izobraževalnih ustanov. Opremo bo PTP oddajal v najem članom PTP.

4. 5. Inovacijski projekti

PTP kot nosilna organizacija za podporo tehnološko usmerjenega podjetništva na področju Primorske sodeluje pri načrtovanju in izvajanju regionalnih, nacionalnih in mednarodnih inovacijskih projektov. Cilji tovrstnih projektov sovpadajo s poslanstvom PTP in so usmerjeni k spodbujanju razvojne dejavnosti, ustanavljanju novih tehnoloških podjetij, povečanju zaposlovanja strokovnega kadra, povezovanju z domačimi in tujimi tehnološkimi parki. Primorski tehnološki park sodeluje v vrsti projektov:

▪ **"Subvencioniranje razvojnih projektov članov tehnoloških parkov"**

Projekt poteka na nacionalnem nivoju s strani Ministrstva za gospodarstvo in vključuje slovenske tehnološke parke - poleg Primorskega tehnološkega parka še Štajerski tehnološki park, Tehnološki park Ljubljana in ZRMK, Tehnološki park za graditeljstvo. Na osnovi javnega razpisa tehnološki parki zaprosijo za sredstva za subvencioniranje razvojnih projektov svojih članov. PTP se je v letu 2002 trikrat udeležil razpisa. Pridobljena sredstva bodo namenjena subvencioniranju stroškov razvojnih projektov članov in sicer stroškov svetovalnih storitev v višini 50% ter stroškov poslovnih prostorov in opreme v višini 25%.

▪ **PRO PLUS - Vrednotenje in prenos regionalnih podpornih meril za ustanavljanje in rast novih podjetij v pet regij pridruženih članic EU.**

Z namenom ohranjanja izobraženega kadra in ustvarjanja pogojev za nastajanje novih tehnoloških podjetij v regiji se je PTP vključil v projekt "PRO PLUS" petega okvirnega programa Evropske unije. Partnerji projekta so tehnološki parki in univerze iz Avstrije, Grčije, Španije in Nemčije (članice EU) ter Bolgarije, Latvije in Poljske (pridružene

članice EU). Cilj projekta je prenesti metode za ustanavljanje novih tehnoloških podjetij iz držav članic v države pridružene članice ter na osnovi teh metod na področju Primorske ustanoviti pet novih tehnoloških podjetij. Projekt podpira tudi Ministrstvo za gospodarstvo.

▪ **"Vzpostavitev regionalne razvojne mrežne strukture"**

Projekt poteka v okviru programa Phare CBC in je namenjen vzpostavitvi mrežne strukture primorskih regionalnih razvojnih agencij, Primorskega tehnološkega parka ter INDOK sistema. Doslej je bil PTP v okviru projekta deležen pomoči pri pripravi poslovnega načrta, v nadaljevanju projekta bo pridobil opremo za lastne potrebe in potrebe članov v višini 100.000 EUR ter se udeležil ogleda tehnoloških parkov in usposabljanja na Irskem.

▪ **IN-PRIME - Inovacijski preboj Primorske regije**

Program je bil prvotno zasnovan ob pripravi Regionalnega razvojnega programa za Goriško regijo. Kasneje je bil vključen tudi v regionalne razvojne programe Notranjsko-kraške in Obalno-kraške statistične regije. Tako je IN-PRIME postal izvedbeni program za področje razvoja gospodarstva celotne Primorske.

▪ **"Inovacijske mreže brez meja"**

Projekt vzpostavitve inovacijskih mrež s Furlanijo Julijsko krajino je zasnovan v sodelovanju z AREA Science Park iz Trsta. V okviru projekta načrtuje PTP s pomočjo pridobljenih znanj izvesti raziskavo tehnološkega potenciala Primorske, na osnovi katere bo s popisom tehnološko usmerjenih podjetij pridobil podatke o razpoložljivih in potrebnih znanjih, razvojnih in trženjskih usmeritvah, raziskovalno-razvojni opremi, proizvodnih kapacitetah in drugih tehnoloških vsebinah podjetij. Pridobljeni podatki bodo podlaga za izvedbo primerjalne analize primorskih podjetij, vzpostavitev on-line baze podatkov ter povezave teh podjetij z viri znanja in inovacij iz Furlanije Julijske krajine. Potencialni vir sofinanciranja projekta je Sklad za male projekte evropskega programa Phare. (Gradivo Primorskega tehnološkega parka, 2002)

4.6. Članstvo PTP in načrtovanje vključevanja novih članov

Primorski tehnološki park opravlja svoje poslanstvo z nudenjem pomoči tehnološko naprednim podjetjem na podlagi članstva, ki ga le ta pridobijo z vključitvijo v tehnološki park. Poznajo tri oblike članov oz. članstva:

- redni,
- pridruženi,
- interesni člani.

Redni član je tehnološko podjetje, raziskovalno-razvojni oddelek ali razvojni projekt podjetja. Pogoji, ki ga mora tako podjetje izpolnjevati, je izkazovanje visoke stopnje tehnološke zahtevnosti, inovativnosti in tržne perspektivnosti. Doba rednega člana traja

štiri leta in v tem obdobju je član upravičen do koriščenja subvencij, ki so pridobljene s strani regionalnih in državnih virov. Ko preteče obdobje štirih let, to je obdobje rednega člana, lahko podjetje pridobi status **pridruženega člana** in kot tako še naprej uporablja storitve in razpoložljivo infrastrukturo PTP po tržni ceni.

Podjetja, ki ne izpolnjujejo pogojev za pridobitev rednega članstva, so tako imenovani **interesni člani**. Taka podjetja prispevajo k oblikovanju okolja, v katerem deluje tehnološki park.

V PTP je trenutno vključenih enajst podjetij, katerih dejavnosti so dokaj raznovrstne, med področji njihovega delovanja so izpostavljeni:

- elektronika,
- varilske tehnologije,
- informacijske tehnologije,
- avtomatizacija in
- telekomunikacijske tehnologije.

Med člani PTP prevladujejo mikro podjetja z do 10 zaposlenimi. Člani tehnološkega parka so lahko tudi podjetja, ki niso fizično locirana na lokaciji parka.

Tabela 1: Pregled članov Primorskega tehnološkega parka.

	Podjetje	Panoga	RR osebje (vsi zaposleni)	Sklenitev članstva
1	AGB LAB d.o.o.	Razvoj tehnologij za raziskave medijev		2002
2	A.J. KOGOJ d.o.o.	Elektronika in telekomunikacije	4 (12)	2001
3	EMVETRON d.o.o.	Svetovanje in zastopanje		2002
4	ELEKTRONIKA - T.P.E., Terpin Aleš s.p.	Elektronika		2002
5	FELIK d.o.o.	Varilske tehnologije	1 (1)	2001
6	GOAP SISTEMI d.o.o.	Elektronika in informacijske tehnologije	4 (4)	2001
7	GOSTOL - GOPAN d.o.o.	Oprema za prehrano in kmetijsko industrijo		2002
8	HARPHA SEA d.o.o.	Inženiring, proizvodnja in svetovanje		2002

9	INSTRUMENTATION TECHNOLOGIES d.o.o.	Elektronika in instrumentacija	3 (4)	2001
10	INTRA lighting d.o.o.	Elektronika	8 (104)	2001
11	LiNK d.o.o.	Računalniški inženiring		2002
12	REKLAME ŠTRUKELJ, Stojan Štrukelj s.p.	Izdelava reklam in audio video tehnike		2002
13	REVAR - Danijel Živec s.p.	Varilske tehnologije	1 (1)	2001

AGB LAB d.o.o. - Razvoj tehnologij za raziskavo medijev

Podjetje je bilo ustanovljeno leta 1999 z namenom razvoja elektronike in elektronskih naprav za merjenje gledanosti televizijskih oddaj. Podjetje razvija napravo TVM, ki je inovativna v svetovnem merilu. V PTP so vstopili z novim izdelkom TVM 5,0-peoplesmeter. Naprava lahko zabeleži gledanost TV postaj na različne načine. Podjetje je 100% izvoznik, s temi izdelki je že osvojilo Avstralijo, Veliko Britanijo, Italijo, Hrvaško, Dominikansko republiko in Ciper.

A.J. KOGOJ d.o.o. - Proizvodnja zaščitnih elektronskih komponent

Svojo dejavnost posvečajo razvoju in proizvodnji prenapetostnih zaščit ter merilnih inštrumentov za telekomunikacijska omrežja in energetiko. Da bi zadostili specifičnim potrebam izdelave produktov, imajo tudi lasten razvoj orodij. Načrtujejo širitev dejavnosti in prodor na nove trge, predvsem s kadrovske in infrastrukturno širitvijo razvojnega oddelka ter povezovanjem s strateškimi partnerji.

EMVETRON d.o.o. - Svetovanje in zastopanje

Mlado podjetje, ki je začelo delovati v letu 2001. Vizija podjetja je usmerjena v razvoj komponent za aparate bele tehnike v okviru lastnega razvojnega oddelka. V PTP so vstopili z razvojem inovativnih izdelkov za poenostavitev izdelave in montaže ter za povečanje varnosti aparatov. Novi izdelki bodo omogočili tudi prihranek na materialu in času.

ELEKTRONIKA - T.P.E., Terpin Aleš s.p. - Elektronika

Ukvarjajo se z razvojem elektronike za potrebe avtomobilske industrije in za podjetja, ki potrebujejo podsestave, kot so krmilja in pretvorniki. Razvili so že vrsto izdelkov, ki so nepogrešljivi deli sistemov, ki jih vgrajujejo večji proizvajalci v svoje izdelke (digitalni predvžig za motorna kolesa, DC-DC pretvornik, naprave za testiranje elektronskih

sestavov, prenosna hladilna naprava za vojsko in medicino, itd.). Z nekaterimi lastnimi proizvodi so se uveljavili tudi pri Renaultu in pri proizvajalcu motornih koles iz Nemčije.

FELIK d.o.o. - Inženiring in trgovina

To je mikro podjetje, ki deluje na področju strojništva. Obstoječi dejavnosti tehničnega svetovanja in proizvodnega inženiringa širi z razvojno-proizvodno dejavnostjo, na specializiranem področju navarjanja s postopkom varjenja s plazmo. Postopek je novost in kaže se možnost nadaljnega razvoja z uporabo novih aplikacij.

GOAP SISTEMI d.o.o. - Avtomatizacija procesov in razvoj

Mikro tehnološko podjetje, ki pokriva področje razvoja strojne procesne in podporne programske opreme. Trenutno je usmerjeno v tržno nišo potniških ladij, za katere je že pridobilo reference s Finske in Japonske. Trženje poteka v povezavi z matičnim podjetjem Goap iz Nove Gorice.

GOSTOL-GOPAN d.o.o. - Proizvodnja prehrambene opreme in opreme za kmetijsko industrijo

Dejavnost podjetja je razvoj, proizvodnja in prodaja opreme za pekarsko in kemijsko industrijo. V lastnem projektnem oddelku, ki vključuje tudi tehnologe živilske stroke, projektirajo opremo po meri naročnika. Nove zahteve kupcev jih silijo v sistematično razvijanje ključnih strojev, ki so sestavni del vsake pekarske linije. Pri razvoju strojev za kemijsko industrijo so se omejili na zadovoljevanje povpraševanj po sistemih mešanja in doziranja surovin po zahtevah znanega kupca.

HARPHA SEA d.o.o. - Podjetje za inženiring, proizvodnjo in svetovanje

Razvojno usmerjeno podjetje, ki opravlja sledeče dejavnosti: izvaja meritve ter telemetrijo, izdeluje GPS merilne sisteme, GPS sisteme za nadzor vozil, 3D računalniško grafiko, itd. So edino slovensko podjetje, ki izvaja hidrografske meritve morja. Uporablja lastno opremo (plovilo, sonarj, GPS sistemi) in lastni software. Zaposlujejo mladega raziskovalca. V PTP so vstopili z razvojem aplikativnih izdelkov s področja geoinformatike, pri čemer želijo nove GPS proizvode dvigniti na industrijski nivo.

INSTRUMENTATION TECHNOLOGIES d.o.o. - Elektronska instrumentacija in produkti procesiranja signalov in telekomunikacije

Visokotehnološko podjetje za rekonfigurabilne radije in digitalne signalne procesorje na trgu instrumentacije in diagnostike pospeševalnikov osnovnih delcev. Paradni izdelek podjetja Digitalni merilec žarka - DBPM že uspešno deluje na več svetovnih pospeševalnikih. Vizija podjetja je v svetovnem merilu postati eno vodilnih in najbolj spoštovanih podjetij za praktične rešitve rekonfigurabilnih radijev.

INTRA lighting d.o.o. - Proizvodnja svetil in oprema objektov

Hitro rastoče podjetje, ki deluje na področju proizvodnje svetil. Razvojna stopnja produktov je plod raziskovalno-razvojnega dela, ki ga podjetje izvaja z lastnim razvojnim kadrom ter v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki. Konkurenca na trgu podjetju narekuje neprestano uvajanje novih tehnološko zahtevnih produktov in doseganje vrhunske kvalitete. Cilj podjetja je postati vodilni proizvajalec svetil v vzhodni Evropi.

LiNK d.o.o. - Računalniški inženiring

Ukvarja se z razvojem in izdelavo elektronskih vezij in programske opreme za industrijske procesne krmilnike. Za izvedbo zahtevnejših projektov industrijskega procesnega krmiljenja podjetje razvija specialne naprave, saj so s standardno opremo na trgu specifični problemi težko rešljivi. Številne reference so bile pridobljene z izvedbo projektov daljinskega vodenja hidroelektrarn in drugimi razvojnimi projekti.

REKLAME ŠTRUKELJ, Stojan Štrukelj s.p. - Izdelava reklam in audio video tehnika

Osnovna dejavnost je izdelava in montaža reklamnih tabel (napisi, komercialna grafika, dekoracija avtomobilov). V zadnjih letih se je podjetje z neprestanim investiranjem v nove tehnologije razvilo v eno vodilnih slovenskih podjetij na področju izdelave reklam in audio video tehnike. Podjetje je z uporabo sodobnih znanj razvilo inovativni izdelek "MP-1 Audio System - code player", ki ponuja novo rešitev za trgovine z audiofilmskimi izdelki na svetovnem nivoju.

"reVar" - Danilo Živec s.p. - Tehnološko svetovanje

Podjetnik Danilo Živec in zasebni raziskovalec Edvin Batista sta nosilca pobude za vzpostavitev Centra za razvoj varilskih tehnologij, ki bo za potrebe industrijskih podjetij in ustanov na severnem Primorskem, Krasu in širše nudil aplikativne tehnološke raziskave, prenos novih tehnologij v industrijo, usposabljanje in atestiranje varilskega kadra, nadzor nad kakovostjo varilskih del ter drugo tehnološko svetovanje s področja varilskih tehnologij.

Načrti Primorskega tehnološkega parka so, da bi predvidoma do leta 2005 vključili oz. pridobili 100 novih članov s področja celotne Primorske, med njimi predvsem tehnološko usmerjena mala in srednje velika podjetja. PTP bo na eni strani ustanavljal nova podjetja (start-up), na drugi strani pa oblikoval podjetja, ki so rezultat projekta obstoječih tehnološko usmerjenih podjetij ali raziskovalnih zavodov v regiji (spin-off).

Tabela 2: Prikaz načrtovanega vključevanja članov v letih 2002 do 2005.

	2002	2003	2004	2005
Nova podjetja	2	4	4	6
Mikro podjetja (do 10 zaposlenih)	4	8	11	15
Mala podjetja (10-50 zaposlenih)	2	4	5	6
Razvojni projekti ali Oddelki podjetij	2	4	6	7
Razvojni projekti zavodov		1	1	1
Skupaj	10	21	27	35

V okviru projektov IN PRIME in PRO PLUS naj bi preko analiz prišli do inovacijskega potenciala na Primorskem, ki je zanimiv za priključitev k tehnološkemu parku. V sklopu projektov bo zajeto tudi šolanje študentov, ki so zanimivi za smeri, podprte s strani države: telekomunikacijske tehnologije, biotehnologije, recikliranje, okoljevarstvo, nanotehnologije in avtomatizacija procesov.

4.6.1 Postopek za vključitev v Primorski tehnološki park

V Primorski tehnološki park se lahko vključijo vse tiste poslovne pobude (projekt, novo podjetje, staro podjetje), ki izpolnjujejo kriterije tehnološkega podjetništva in pri katerih bo uresničeno temeljno poslanstvo tehnološkega parka.

V tehnološki park se lahko vključijo:

- podjetja v ustanavljanju,
- samostojni podjetnik posameznik (s.p.),
- mikro podjetje,
- malo podjetje,
- raziskovalno-razvojni oddelek podjetja,
- raziskovalno-razvojni projekt podjetja, zavoda ali organizacije.

Podjetja, ki bi rada uporabila storitve oz. ugodnosti tehnološkega parka, se lahko obrnejo na upravo parka, kjer predstavijo idejo, zamisel in če se le-ta pokaže kot primerna oz. donosna, pripravijo pisno poročilo na 3-5 straneh, kjer je predstavljena vizija podjetja. To pisno poročilo se preda programskemu svetu, ki idejo odobri ali zavrne. V primeru odobritve mora podjetje, podjetnik ali podjetje v ustanavljanju pripraviti poslovni načrt. Vsebina poslovnega načrta je določena s strani tehnološkega parka, kajti le tako so predstavljene kategorije, ki so pomembne za sprejem v tehnološki park.

Pri pripravi poslovnega načrta se predlagatelju zagotovi strokovna pomoč v službah PTP ali pri zunanjih strokovnjakih. Če gre za že delujoče podjetje, ga lahko napotijo na Regijsko razvojno agencijo RRA, kjer imajo taka podjetja možnost koriščenja vavčerskih ugodnosti. Pripravljen poslovni načrt oceni programski svet po strokovni plati, po ekonomskih kazalcih pa je ocenitev načrta prepuščena zunanjim strokovnjakom. Na podlagi tega se pripravi predlog za skupščino, ki potrdi ali zavrne predlog za članstvo. Celotni postopek traja približno en mesec in pol. Skupščino naj bi v prihodnosti sklicevali dvakrat na leto in sicer spomladi in jeseni.

Prednost pri obravnavi kandidatov za včlanitev v tehnološki park imajo podjetja, ki:

- so usmerjena v perspektivne panoge,
- uporabljajo sodobno znanje,
- razvijajo inovativne produkte,
- sodelujejo z gospodarskimi in raziskovalnimi subjekti,
- si prizadevajo za varovanje okolja,
- razvijajo tržno perspektivne produkte,
- imajo ustrezne reference vodstvenega osebja,
- imajo dobre finančne rezultate.

V prihodnosti razmišljajo o pozivih preko različnih medijev, preko katerih bi pridobili zainteresirana podjetja ali posameznike, ki bi se vključila v tehnološki park. Tako so v mesecu septembru pripravili predstavitvene dni, ki so se odvijali v različnih krajih, z namenom priti v stik s tistimi podjetji, ki tehnološkega parka in njegovo delovanje še ne poznajo. Izkazalo se je, da je prepoznavnost tehnološkega parka v javnosti zelo slaba, kar pomeni, da pozicioniranost parka v družbi ni na zadovoljivi ravni. V Primorskem tehnološkem parku uporabljajo tudi osebni stik s podjetji oz. podjetniki, ki bi bili zanimivi za tehnološki park, vendar se je ta način do sedaj izkazal kot neuspešen poskus iskanja novih članov.

Članstvo v Primorskem tehnološkem parku ni brezplačno, določena je minimalna članarina, ki jo priključena podjetja plačajo dvakrat letno (spomladi in jeseni), vključuje pa telefonske pogovore, informiranje, obveščanje o razpisih, organiziranje srečanj s podjetniki, skratka vse tiste splošne stroške, ki jih sicer tehnološki park podjetju ne more zaračunati. Zato so določili minimalno članarino, ki znaša od 250 EUR do 500 EUR, ki je določena glede na število zaposlenih v podjetju.

5. RAZVOJNI VIDIKI PTP

5.1. Vpliv okolice na razvoj Tehnološkega parka

Prvi korak, ki je potreben za dvig inovativnosti v Primorski regiji in s tem uspešne posege s strani tehnološkega parka, je potreba po motivaciji okolja in vseh subjektov, ki v njem delujejo, da bo začelo razmišljati inovativno, razvojno.

IN PRIME (inovacijski preboj Primorske regije) je projekt, pri katerem sodeluje tudi tehnološki park in je sredstvo, ki lahko motivira vse sodelujoče v družbi. Pomembno je, da bi ta projekt postal program vsakega posameznika, kajti le tako bi lahko dosegli **preobrat v kulturi inoviranja ljudi**. Program IN PRIME je usmerjen k **preboju Primorske v inovativno, prepoznavno in spoštovano regijo**. Namen je doseči uravnoteženo rast ravni inoviranja in tehnološke usmerjenosti podjetij. Oblikovanje tehnoloških vozlišč kot centrov znanja, ki bo temeljilo na posebnostih iz posameznega okolja, bo spodbujalo povezave in sinergije na regionalnem nivoju. Lokalna tehnološka vozlišča naj bi s svojim delovanjem postala privlačna tudi za visoko izobražen kader, ki bo z inovativnim pristopom povečeval gospodarsko moč Primorske.

Zavedanje in čimprejšnja odprava ovir za inovacijsko, tehnološko in ekonomsko rast Primorske, sta dvignili konkurenčno raven regije tako, da bosta omejili:

- pomanjkanje visoko izobraženega kadra in "beg možganov" iz regije,
- nadpovprečno staranje prebivalstva,
- pomanjkanje usmerjenih temeljnih in aplikativnih raziskav,
- pomankljivo povezovanje raziskovalne in industrijske sfere,
- pomanjkanje ustrezne infrastrukture za nosilce inoviranja,
- nerazvitost podpornih storitev za spodbujanje inoviranja,
- pomanjkanje finančnih mehanizmov za zagon inovativnih idej.

5.2. Znanje - ključ do uspeha

Znanje postaja najpomembnejši proizvodni dejavnik in s tem dejavnik nacionalne konkurenčnosti. Primorska regija se srečuje s resnim problemom nekvalificirane delovne sile in s begom strokovnjakov. Če bo regija želela zadržati kakovostno osebje, bo potrebno odpiranje novih delovnih mest in s tem novih podjetij. Tu nastopi pomen sistema šolstva, ki ne upošteva potreb gospodarstva. Delež mladih z univerzitetno izobrazbo v Sloveniji narašča, čeprav gre to predvsem na račun družboslovnih in humanističnih študijev. Leta 1997 je delež študentov iz naravoslovnih in računalniških smeri znašal le pet odstotkov, v primerjavi z Finsko in Irsko, kjer je ta delež znašal okrog 20 odstotkov, kar je bistveno večje od povprečja v EU (11 odstotkov).

Zanimivo je tudi, da je mlade z univerzitetno ali doktorsko izobrazbo težko pritegniti v podjetja. Zanje je bolj mikavna služba državnih uradnikov ali raziskovalcev na univerzah ali institutih. Delo znanstvenikov je pri nas premalo upoštevano in cenjeno, čeprav se zavedamo njihove nujnosti in pomena. Država je leta 2000 namenila za raziskave in razvoj 1,5 odstotka BDP, kar je pomenilo 300 mio USD, ZDA so namenile 2,7 odstotka BDP (239 milijard USD), Nemci 2,5 odstotka BDP (52 milijard USD) in Švedi 3,8 odstotka BDP (9,1 milijarde USD). Slovenija bi morala vsekakor povečati delež BDP za tehnološki razvoj, če bo želela doseči preobrat na tem področju (Rednak Andreja, Profit, junij 2003).

Za **trg dela Goriške regije** bi lahko rekli, da je zanj značilno:

- podpovprečna stopnja brezposelnosti v primerjavi z ostalimi regijami,
- med brezposelnimi je velik delež težje zaposljivih - starejših od 40 let,
- med brezposelnimi je nadpovprečen delež visoko izobraženih kadrov,
- izobrazbena struktura prebivalstva je podpovprečna,
- strukturno neskladje (neustrezna znanja prebivalstva glede na potrebe delodajalcev),
- pomanjkanje delovnih mest za mlad izobražen kader (kar je razlog, da odhajajo na delo v druge regije).

(Projekt "CBC Slo/I 1999 - Vzpostavitev regionalne mrežne razvojne strukture na Slovensko Italijanskem obmejnem področju", oktober 2002)

Kar se tiče **gospodarskih kazalcev** (nadpovprečni BDP na prebivalca, nadpovprečni kazalci ekonomske moči, prihodki od izvoza, ki presegajo slovensko povprečje za cca 30 %) Goriška regija prednjači pred ostalimi regijami.

5.3. Podporno okolje

Podporno okolje Goriške regije odkriva problem premajhne povezanosti institucij podpornega okolja in gospodarstva in nepovezanosti ukrepov na področju razvoja človeških virov. Na nivoju regije še ni vzpostavljeno socialno partnerstvo za podporo razvoja človeških virov, kar se kaže predvsem v majhnem številu projektov na regijski ravni za razvoj teh. Potrebno bo osveščati lokalne skupnosti in druge institucije o pomenu vlaganja v razvoj kadra. Vlaganja se odražajo tudi v boljše usposobljenih kadrih. Potrebno bo vzpodbuditi večja vlaganja v razvoj kadra zlasti v malih in srednjih podjetjih, katere je potrebno tudi usposobiti za prijavo na javne razpise, na katerih pridejo do sredstev za subvencioniranje izobraževanja. Potrebno je tudi ugotoviti, katera znanja so tista, po katerih je v regiji največje povpraševanje oz. po katerih je največja potreba. Šolski sistem Slovenije bi moral poseči v sistem izobraževanja in ciljno določiti, katere strokovne profile potrebuje posamezna regija in tako tudi razpisati mesta na fakultetah.

Potreba po **inovacijskem podpornem okolju** se kaže predvsem v povečevanju konkurenčnosti slovenskega podjetništva. Gre za okolje, ki ga sestavljajo inštitucije, ki

skupaj delujejo kot sistem in zagotavljajo podporne mehanizme za razvoj tehnoloških vozlišč. Obstoječe podporne inštitucije so: Primorski tehnološki park, Informacijsko-dokumentacijski center, Razvojne agencije, Zbornice in PCMG. Inovacijsko podporno okolje naj bi sestavljali Primorska tehnološka fakulteta, Primorski tehnološki inštitut, Primorski tehnološki park, Tehnološki centri, Informacijsko-dokumentacijski center, Primorski inovacijski sklad in Tehnološke cone. V tem delu je pomembno, da bo tehnološki park razvil in nudil inovacijsko podporne storitve in bo deloval kot vez med tehnološkimi conami, ki se bodo formirale v posameznih delih Primorske.

Najbolj **prizadete dejavnosti** ob vstopu v EU v Goriški regiji bodo:

- špedicija, katere ukinitve bo najbolj prizadela novogoriško subregijo. Tu se ponuja možnost za prestrukturiranje v dejavnosti transporta in logistike.
- kmetijstvo; za nadaljnji razvoj bo morala država sama pripraviti programe pomoči in razvoja.

Znanja s področja trženja, komunikacij, organizacije in uvajanja novih tehnologij so in bodo znanja, potrebna za razvoj kritičnih dejavnosti naše regije. Goriška regija je najstarejša regija v Sloveniji (16 odstotkov prebivalstva je starega nad 64 let, na ravni Slovenije 13,9 odstotka), ima eno najnižjih izobrazbenih struktur v državi, strukturno neskladje na trgu dela in enega višjih deležev bega izobražencev v Ljubljano.

Tabela 3: Prikaz slabosti in izzivov na gospodarskem področju po posameznih subregijah.

Subregija	Slabosti oz. izzivi na gospodarskem področju
Novogoriška subregija	➤ prenizka stopnja razvoja gospodarstva in nastajanja novih gospodarskih subjektov, kar bi seveda pomenilo odpiranje novih delovnih mest in tako zadržanje kadra doma ➤ inovativni projekti potrebujejo podporo, ki pa je prenizka ➤ previsoka stopnja birokratizacije upravno-administrativnih postopkov
Gornje Posočje	➤ nizka tehnološka opremljenost podjetij ➤ nizka izobrazbena struktura zaposlenih ➤ prenizka dodana vrednost na zaposlenega (pod regijskim povprečjem) ➤ neurejenost trga poslovne infrastrukture ➤ prenizki osebni dohodki
Idrijsko-Cerkljanska subregija	➤ premajhna razvitost storitvenega sektorja ➤ premajhna povezanost podjetij med seboj ➤ pomanjkanje poslovnih prostorov/infrastrukture, ki bi ustrezala zahtevam ➤ previsoke najemnine poslovnih prostorov, ki so na razpolago ➤ slabe prometne povezave

Zgornje-Vipavska subregija	➤ slaba povezava med podjetji in ostalimi institucijami - slab pretok informacij ➤ zapleteni birokratski postopki na področju podjetništva ➤ uvažanje tujih znanj in neizkoriščenje domačih

(Projekt "CBC Slo/I 1999 - Vzpostavitev regionalne mrežne razvojne strukture na Slovensko Italijanskem obmejnem področju).

Če bo Goriška regija želela postati članica konkurenčnih in inovativnih regij in se s tem prebiti med razvitejše evropske regije, bo morala največ truda vložiti na spodbujanje in uvajanje visokih tehnologij. Mestna občina Nova Gorica pospešeno pripravlja dolgoročne strateške aktivnosti na področju intelektualnega kapitala in borze le-tega, sodelovanje pri pripravah za realizacijo projekta IN PRIME, aktivnosti pa so usmerjene tudi na področje razvoja turizma, kmetijstva, obrti in storitvenih dejavnosti, zagotavljanje prostorskih pogojev in finančne stimulacije za pospešen gospodarski razvoj. Pri tem sodeluje občina s Tehnološkim parkom, Regijsko razvojno agencijo, Ljudsko univerzo ter Gospodarsko in obrtno zbornico.

5.4. Delovanje tehnološkega parka na okolico

Na podlagi raziskave, ki je bila izvedena v okviru tehnološkega parka in s katero so poskusili pridobiti stališča vseh subjektov, ki se ukvarjajo z razvojem tehnologij, tehnološko zahtevnejših izdelkov ali storitev, so prišli do ugotovitev, uporabnih za delovanje in pravilno usmeritev PTP. Najpogostejši problemi, s katerimi se srečujejo inovativna podjetja občin Ajdovščina, Bovec, Brda, Cerknjo, Idrija, Kanal, Kobarid, Miren-Kostanjevica, Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba, Tolmin in Vipava, so naslednji:

- pridobitev ustreznega kadra,
- prodor na nove trge,
- pridobitev potrebnih finančnih sredstev,
- iskanje poslovnih partnerjev,
- prodajne aktivnosti,
- priprava dokumentacije,
- obvladovanje procesa razvoja in
- vodenje in upravljanje podjetja.

Problemi, s katerimi se srečujejo podjetja najpogosteje in katerim bo potrebno posvetiti največ pozornosti, so pridobitev ustreznega kadra, prodor na nove trge ter pridobitev finančnih sredstev. Ostali naštetih problemi so prisotni, vendar so manj problematični za podjetja.

Ustrezno problemom, s katerimi se srečujejo današnja inovativna podjetja, so se izoblikovale potrebne dejavnosti, ki naj bi jih tehnološki park nudil in s tem še dodatno spodbudil inovativno delovanje podjetij in razvoj tehnološko razvojno naravnanih podjetij. Področja delovanja, na katerih potrebujejo podjetja največ pomoči, so:

- področje trženja (iskanje novih trgov, poslovnih partnerjev in promocij),
- iskanje izobraženega, kvalificiranega kadra,
- vrednotenje poslovnih idej,
- zaščita industrijske lastnine,
- pomoč pri iskanju virov pomoči,
- povezave z izobraževalnimi in raziskovalno razvojnimi ustanovami.

Druga področja so še: izobraževalni seminarji, informacije o domačih in tujih razpisih, priprava poslovnih načrtov, pomoč pri uvajanju standardov kvalitete, sodelovanje pri procesu razvoja, ugodna oddaja poslovnih prostorov, računovodske storitve, pomoč pri ustanavljanju podjetij, administrativne storitve. Panoge, v katerih je in bo pomoč tehnološkega parka najbolj potrebna, so avtomatizacija procesov, elektronika in instrumentacija, tehnološko projektiranje, računalništvo in druge.

V PTP se zavedajo, da je mogoče ohraniti konkurenčne prednosti le z inovativnostjo, z boljšo kakovostjo in večjo uporabo znanja. Zato je pomembna vključitev v projekt IN PRIME in sicer z osveščanjem in spodbujanjem povezovanja podjetij, sodelovanje na projektu, ki spodbuja grozdenje ob slovensko-italijanski meji, izboljšanje raziskovalnih in razvojnih sposobnosti v podjetjih.

Dober primer povezovanja na Goriškem je GIZ Sontius (Gospodarsko interesno združenje Sontius), do katerega je prišlo oktobra 2002. Podjetja Arctur, Goinfo, Saop in Spin, ki se ukvarjajo z informacijsko tehnologijo, so se združila, da bi ustvarjala poslovne priložnosti in oblikovala boljšo prihodnost goriške regije skupaj z gospodarstvom, javno upravo, izobraževalnimi in podpornimi ustanovami.

Delovanje PTP mora biti usmerjeno v motivacijo okolja, ki bo pripomoglo k podjetniškemu prestrukturiranju lokalnih skupnosti. To pomeni ustvarjanje socialnega, političnega in kulturnega okolja, ki bo motiviralo in podpiralo potencialne podjetnike, povezave podjetij kar bo pripomoglo k dvigu rasti gospodarstva na Primorskem.

5.5. Pridobitev novih prostorov

PTP bo pridobil nov objekt s 7200 kvadratnimi metri pokrite površine in 24.000 kvadratnimi metri zemljišč, ki so ga za potrebe parka kupili občini Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba ter država. Novi prostori so na območju Mednarodnega mejnega prehoda Vrtojba. V prenovljenem objektu bo imel tehnološki park svoje prostore, ki jih bo lahko oddajal v

najem podjetjem članicam in kjer bodo lahko končno opravljali in nudili obljubljene storitve. V tej stavbi se bodo nahajali tudi: RRA Severne Primorske, Politehnika in TV Primorka. Občini sta se obvezali, da bosta sofinancirali naložbe v tehnološki park; milijon evrov bo prispevala EU iz programa Phare.

Pridobitev lokacije in novih prostorov pomeni:

- boljša razpoznavnost in promocija tehnološkega parka v lokalnem prostoru delovanja,
- lokacija objekta je za tehnološki park strateškega pomena zaradi neposredne bližine industrijske cone v Italiji,
- območje pretoka informacij,
- lažje delovanje in nudenje storitev s strani parka.

Sedanji prostori, v katerih je tehnološki park, so majhni in zato neprimerni za opravljanje vseh dejavnosti, ki si jih je park zadal.

6. SKLEP

Konkurenčnost v Sloveniji je zelo šibka, kar ne ustvarja tekmovalnosti in zato ne vodi k izboljševanju in inovacijam. Nastajanje novih podjetij pomeni oživljanje tekmovanja in ustvarjanje novih konkurentov. Čim več novih podjetij nastane, višje se bo dvignila raven konkurenčnih prednosti, ker se bo sprožil proces inovacij in nastale bodo razmere za razvoj tehnološko naravnanih podjetij. V sedanjem tržno naravnem gospodarstvu pomenijo tehnološka podjetja glavno spodbudo za spremembe v gospodarstvu in celotni družbi.

Vloga PTP se kaže prav pri pomoči tistim novim podjetjem, ki so zasnovana z novo tehnološko idejo, vendar ne vedo, kako bi lahko udeležila lastne inovativne ideje. Velikokrat se nova podjetja znajdejo pred nepoznanim in ne vedo kaj, kam se obrniti po pomoč. Tu se kaže pomen parka kot institucije, ki bo s svojim delovanjem prispevala k razvoju primernega podpornega okolja, v katerem bodo nastajale podjetniške priložnosti, kjer bo klima tista, ki bo prebivalstvo motivirala k podjetniškemu razmišljanju v smeri samorazvoja.

Primorski tehnološki park je podjetjem na našem območju premalo poznan; nekatera med njimi so zanj le slišala, vendar ne vedo, kaj pravzaprav tehnološki park dela oz. kaj sploh je. Mnogo je subjektov na Primorskem, ki za tehnološki park sploh še niso slišali. Tu se kaže pomen promocije, v katero bodo morali veliko vložiti, da se bodo pozicionirali v družbi in s tem dosegli vidno mesto pri razvoju tehnološko naravnanih podjetij in inovativno naravnane družbe. S pridobitvijo novih prostorov se bodo okolici lažje predstavili, predvsem pa bodo lahko nudili storitve, ki jih sedaj zaradi prostorskih zmogljivosti ne morejo. Predstavitve v lokalnih medijih, dnevi odprtih vrat za podjetnike,

odprtje internetne strani, vse to bo pripomoglo k oblikovanju samopodobe tehnološkega parka in ga tako približati tudi širši javnosti in ne samo zainteresiranim skupinam.

Potrebno bo vložiti veliko truda, da bodo Primorski tehnološki park povzdignili med visokoprepoznavne institucije v našem prostoru. Težava pri pozicioniranju parka v družbi je mogoče tudi ta, da družba ne verjame v tovrstne institucije. Potrebno bo doseči preobrat v mišljenju širšega sloja prebivalstva, kar pa seveda ni lahko.

7. LITERATURA

1. Antončič Boštjan, Hisrich D. Robert, Petrin Tea, Vahčič Aleš: Podjetništvo, 2002. 20 str.
2. Dragoš Saša: Goriški država ne misli pomagati. Primorske novice, 2003, oktober, str. 6
3. Formica Piero: Technopoli. Torino: Istituto Grafico Bertello, 1991. 194 str.
4. Glas Miroslav, Pšeničny Viljem: Podjetništvo - izziv za 21. stoletje. Ljubljana: GEA College PIC, 2000. 10 str.
5. Grgič Maja: Le polovica zmore tekmo z EU. Delo, Ljubljana, 10. marec 2003, str. 4.
6. Horvat Tatjana: Mala podjetja bi se morala začeti povezovati. Finance, Ljubljana, 5. maj 2003, str. 7.
7. Komatar Primož: Povezovanje kot metoda razvoja in udejanjanja mednarodne strategije podjetja. Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1992. 11 str.
8. Kos Marko: Iskanje prihodnosti. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 2001. 36 str.
9. Peloz Nataša: Primorski tehnološki park. Tojva, 2002, junij, str. 7.
10. Penca Matej: Tehnološki parki. Portorož: Slovenska znanstvena Fundacija, 1996. 3 str.
11. Povšič Sabrina: Tehnološki park: Inkubator za dober začetek. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 1997. 2 str.
12. Ratajec Petra: Povezovanje v grozde. Glas gospodarstva, 17. maj 2003, str. 20.
13. Recept za uspeh. Primorske novice, 4. januar 2003, str. 4.
14. Rednak Andreja: Pri spodbujanju inovativnosti smo povsem odpovedali. Profit, junij 2003, str. 2-3.
15. Rednak Andreja: Več znanstvenikov v podjetja. Profit, junij 2003, str. 3.
16. Šavle Boris: Konkurenčnost lahko ohranjamo z uporabo znanja. Oko, 2003, julij, str. 3.
17. Upniki nestrpni. Primorske novice, 2003, januar, str. 4.

8. VIRI

1. Area Magazine: Ricerca e innovazione prioritaria per il FVG, november, 2001.
2. Area Science Park. (url: <http://www.area.trieste.it>), 2003.
3. Društvo za vrednotenje dela, organizacijski in kadrovski razvoj: Prosesi inovativnega razvoja organiziranosti in motiviranja kadrov, XII: Posvetovanje, Bled 15. in 16. maj 1997.
4. Društvo za vrednotenje dela, organizacijski in kadrovski razvoj: Povezovanje ljudi in organizacije, XV. Posvetovanje, Bled 11. in 12. maj 2000.
5. IN-PRIME, Inovacijski preboj Primorske regije, 2002 (predstavitvena brošura).
6. Interni viri Primorskega tehnološkega parka.
7. Mateja Dermastia: Razvoj lokalnih grozdov v Sloveniji, uvodno usposabljanje, junij 2002 (prosojnice).
8. Novimpresa. (url:<http://novimpresa.area.trieste.it>), 2003.
9. Progetto Novimpresa: Schede di intervento.
10. Rustan Lalkaka: Manual on Technology Business Incubators, UNESCO Unispar programme, Paris 2000.
11. Shannon Development: Annual report 2000.
12. Tehnološki park Ljubljana, (<http://www.tp-lj.si>), 2003
13. Apsti.(url: <http://www.apsti.it/ita/baccanti.php>), 2003, avgust.
14. Britishcouncil.(url:http://www.britishcouncil.org/science/science/pubs/briefsht/science_parks/parks.htm),2003, september.
15. Centuria. (url: http://www.centuria.org/ita/ita_8_genova_prn.htm), 2003, september.
16. Galileopark. (url: <http://www.galileopark.it>), 2003, avgust.
17. IASP. (url: <http://www.iaspworld.org/information/verestadistica.php>), 2003, februar.

18. Innovazione imprenditoriale. (url: <http://www.incontrisulpianeta.it/incontri/Press>), 2003, februar.
19. Ministro per l'innovazione e le tecnologie. (url: <http://www.innovazione.gov.it/ita/comunicati>), 2003, marec.
20. Nasce la rete telematica della ricerca e dell'istruzione italiana del futuro. (url: <http://www.miur.it>), 2003, marec.
21. (url: http://www.scientific.ambitalia.org.au/marzo03/THE%20VENETO%20REGION_finale.htm), 2003, september.
22. National Technological Park. (url: http://www.shannon-dev.ie/ntp/info_.html), 2003, september.